

#DWARS

Andreaspenning
voor ex-
hoofdredacteur
Arie van Tol

pagina 2

Brigitte Bardot,
modeshow en
emancipatie

pagina 6

En verder

Verkiezingen	3
Verslaafd aan smartphone	4
Circulaire chemie	5
Huis Marga Minco	16
Nog steeds Oekraïne	17
Wijkagent in Oosterpark	19

Kunst(enaars) in Oost

dierenportretten pag. 7

timothy de graaf pag. 18

tekenkabinet
pag. 17

peter baren pag. 11

willy looyen
pag. 4

John
2026

Column

De column van een stadsdeelbestuurder komt dit keer van Zeeger Ernsting

Van grijs naar groen

Bij een jaarwisseling is het altijd leuk om even stil te staan bij wat we samen hebben bereikt en vooruit te kijken naar wat beter kan. Wat betreft het groen in Oost is dat toevallig heel eenvoudig, want recent verscheen onze Groenmonitor. Dit is een overzicht dat laat zien welke groenprojecten de afgelopen twee jaar zijn uitgevoerd en welke plannen er zijn voor 2026. En daaruit blijkt hoeveel we samen met bewoners hebben bereikt: Oost is duidelijk groener geworden.

In 2024 en 2025 is in de bestaande wijken bijna 8.500 m² nieuw groen aangelegd en hebben we er 113 bomen bij gekregen in ongeveer 70 verschillende maatregelen en projecten. Dat is vergelijkbaar met een oppervlak van 700 parkeerplaatsen of een woonwijk van 30 huizen die van steen naar groen zijn gegaan. Daarnaast is meer dan 2.200 m² bestaand groen verbeterd. Ik ben trots op alle actieve bewoners die hieraan meewerken en op onze stadsdeelorganisatie die met soms beperkte middelen deze grote vergroeningslag mogelijk heeft gemaakt.

Nieuw groen aan de Commelinstraat

De Groenmonitor laat zien dat vergroening ook in alle gebieden gebeurt. In Oud-Oost zijn de Commelinstraat en de Platanenweg vergroend met nieuwe plantvakken en bomen, en ook pleinen zoals het Paradijsplein en Dapperplein worden groener ingericht. In Watergraafsmeer zijn onder andere het Archimedesplantsoen en de Newtonstraat groener, en worden er plannen gemaakt voor de Maliebaan. In de Indische Buurt en het Oostelijk Havengebied zijn bijvoorbeeld nieuwe bomen geplant in de Bogortuin en op het Baron Tindalplein, waar

ook nieuwe groenvakken zijn aangelegd. En zo is op IJburg en Zeeburgereiland onder andere de Pedro de Medinalaan opgefleurd met bloemen en heeft Mata Harihof een nieuw groenvak.

En dat is nodig. Eind vorig jaar verscheen een artikel op AT5 over versteende buurten in Amsterdam. Ondanks alle goede dingen die al gebeuren, stonden ook een paar buurten in Oost in dat lijstje: de Linnaeusparkbuurt, een deel van de Oosterparkbuurt, en de Timorpleinbuurt. Ook in deze buurten verdienen bewoners

een groene, leefbare omgeving. Bomen en planten koelen onze straten op hete dagen en verminderen hittestress. Ze zijn goed voor de dieren, zoals vogels, bijen en vlinders. Groen maakt de buurt gezonder en aantrekkelijker en biedt fijne plekken om elkaar te ontmoeten, wat het sociale leven versterkt. Ik merk in gesprekken dat veel bewoners in Oost staan te springen om hun leefomgeving groener te maken. En vaak willen ze daar zelf aan bijdragen. Zowel aan plekken die door de gemeente worden aangelegd, als die door bewoners zelf beheerd worden. Het aantal geveltuinen, moes- of gemeenschapstuinen en zogenaamde medebeheerplekken blijft groeien.

Maar als we kijken naar wat komend jaar nog beter kan, is het ook belangrijk om te zien wat al goed gaat. Oost is de afgelopen twee jaar flink groener geworden. Die vergroening is mede te danken aan de inzet van bewoners. Soms klein, met een plantvak, soms groter, met een groener schoolplein of speelplek. Als we zo doorgaan, groeit Oost, stap voor stap, uit tot een groenere, koelere en vooral prettigere plek om te wonen. Op een groen 2026, beste bewoners van Oost! #

Colofon

Dwars door de buurt is een onafhankelijke lokale krant die in 2026 zeven keer zal verschijnen. Oplage is 25.000.

De krant wordt huis aan huis verspreid in Oud-Oost (Oosterpark-, Transvaal- en Dapperbuurt) en Watergraafsmeer.

Gratis exemplaren mee te nemen bij o.a. OBA, Linnaeusstraat 44, Post Oost, Wjittenbachstraat 36, Dynamo, Kamerlingh Onneslaan 34, Stadsdeeloket

Ook is Dwars te lezen op de website www.oost-online.nl.

Dwars 255 verschijnt donderdag 19 maart 2026, de deadline voor uw bijdrage is donderdag 26 februari 2026.

Verschijningsdata in 2026: 14 mei, 2 juli, 10 september, 29 oktober en 17 december.

Adresgegevens:

Wjittenbachstraat 36
1093 JC Amsterdam
06 45 00 84 46
dwarskrant@gmail.com

Kernredactie: Anita Boelsums, Anneke Hesp, Melissa Plomp, John Prop en Frank Schoevaart

Coverillustratie: John Prop

Opmaak: Frits van den Akker, Robert Nieman en Ron de Wit

Medewerkers:

Robert van Andel, Rose Bartholomé, Albert Bronk, Wendy Danser, Connie Dekker, Annette Douwes, Ties van Dijk, Eddy Ellert, Ank Engel, Carolien Gevers, Hella de Groot, Lennie Haarsma, Winnie van Heesch, Jim Jansen, Jaap Kamerling, Méland Langeveld, Cor Leiwakabessij, Ruud Meijer, Evelien Polter, Henk Pouw, Dineke Rizzoli, Ellen Ros, Jaap Stam, Ans van Stijgeren, Kees Wulffraat, Esther van der Zee en Ton Zijp

Bestuursleden Stichting Dwars door Oost: Joost Blom, Arie van Tol en Frits Wegenwijs

Redactionele bijdragen: Dynamo, HJS en IWoon

Druk: Rodi Rotatiedruk

Bezorging: Bert Bronk

Reageren op een artikel of een onderwerp aandragen: dwarskrant@gmail.com

Column

Door: Jim Jansen

Vuurwerkverbod

Op de eerste dag van 2026 loop ik door de straten van Amsteldorp die bezaaid zijn met resten vuurwerk. Toen de avond ervoor oud in nieuw overging transformeerde dit anders zo rustige stukje Watergraafsmeer zich naar een waar oorlogsgebied. Cakes, kanonslagen, cobra's en strijkers. Of het nu sier- of knalvuurwerk is: ik geef er helemaal niks om. Sterker nog, ik heb een diepe hekel aan vuurwerk en deze expliciete Nederlandse traditie. Op oud en nieuw was ik in gezelschap van twee schattige hondjes en bij elk knal spoedden zij zich angstig naar het raam, niet wetende wat er gebeurde. Niet alleen dieren vinden vuurwerk verschrikkelijk, ook is het bijzonder slecht voor onze planeet. Door alle bommen en fonteinen komt er een enorme hoeveel zwaveldioxide, fijnstof en zware metalen vrij die desastreus zijn voor lucht, bodem en het water. Een kleine 1300 mensen belandden door toedoen van vuurwerk in het ziekenhuis en twee personen overleefden het niet. Vanaf dit jaar geldt er in Nederland eindelijk een vuurwerkverbod waarbij ook de verkoop van al deze ellende niet meer is toegestaan. Zelfs de meeste rechtse partijen hebben ingezien dat we een andere manier moeten vinden om het nieuwe jaar in te luiden. Op een partij na, en dat is die agrarische club onder leiding van Caroline van der Plas. Naar eigen zeggen 'levert de BBB'. Dat klopt. Ze zijn inderdaad hofleverancier. Van slechte politici, loze beloftes en incapabele ministers. Blij dat er hier in Amsterdam geen welkenkend mens op hen stemt. #

Reageren? jim@newscientist.nl

foto: Frank Schoevaart

Andreaspennig voor Arie van Tol

Arie van Tol kreeg bij zijn afscheid als hoofdredacteur de Andreaspennig uit handen van stadsdeelbestuurder Jan-Bert Vroege.

Daarmee erkent de gemeente zijn verdiensten voor Dwars en Amsterdam Oost.

Meer dan twaalf jaar zette Arie zich met tomeloze energie in voor deze allesomvattende taak.

Wij bedanken hem voor de vele jaren dat hij er altijd voor ons was en verheugen ons op de artikelen die hij voor zijn lezers zal blijven schrijven.

De redactie

Kanttekeningen bij de verkiezingen van 18 maart

Heeft de gemeente wel oplossingen?

Tekst: Arie van Tol | Illustratie: John Prop

De Amsterdamse burger zucht onder de wooncrisis, de troep in de openbare ruimte en de toenevende onverdraagzaamheid en/of hufterigheid van medebewoners en -ondernemers. De onvrede contrasteert nogal met de kordate, zelfvoldane toon van de inleidingen en voorwoorden in de verkiezingsprogramma's van PvdA, Groen Links, D66 en VVD.

Goed dat solidariteit het kompas is bij de PvdA. In het verkiezingsprogramma *De Amsterdamse Belofte: Samen Vooruit* lezen we dat de partij staat voor een eerlijker verdeling van de welvaart van onze stad. En dat dat de afgelopen jaren is beloofd en (!) waargemaakt. Het strookt niet met de indrukken van menig Amsterdammer en niet met de cijfers.

In *Hoop, Verzet en Verandering* combineert Groen Links wensdenken met tevredenheid over onder andere schamele resultaten in de volkshuisvesting. Er is iets gedaan aan leegstand, aan het bezit van een tweede huis, aan huisjesmelkers en malafide verhuurders en aan schimmelwoningen. Maar was dat zo maximaal?

D66 noemt in het voorwoord de problemen van de stad: de uitdagingen. Een bestuurlijk verleden, bestuurlijke verantwoordelijkheid lijkt er niet te zijn geweest. De partij gelooft in de stad. Amsterdam betekent veerkracht, durven en aanpakken. Geloven en beloven dat er 125.000 nieuwe woningen gebouwd worden tot 2040, met name betaalbare. *Het kán in Amsterdam* is de logische titel van het verkiezingsprogramma.

Een oppositiepartij heeft altijd makkelijker praten. Dat doet de VVD dan ook in *Amsterdam verdient beter*. De bezem door de stad, letterlijk en figuurlijk. Weg met de troep, terug met onze veiligheid, ruimte voor werken, bouwen en ondernemen, en geen cent verspild. En wat wonen betreft: als het voor ontwikkelaars aantrekkelijker wordt om te investeren komen er als vanzelf meer en sneller betaalbare (koop)woningen voor middeninkomens, ouderen en studenten!?!

Nieuwbouw

Naar welke partijen zal het vertrouwen van de zwevende kiezers uitgaan bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart? Laten we eens inzoomen op het woonbeleid. Zijn de verschillen daar duidelijk?

Nieuwbouw van woningen in de verhouding 40% sociale huur, 40% huur en koop in het middensegment en 20% koop vrije sector is al jaren Amsterdams beleid. PvdA en Groen Links willen doorbouwen in die percentages, D66 wil naar een 30-40-30 verhouding en VVD wil af van die verhoudingenafspraken. Ook al jaren lang streeft Amsterdam naar minimaal 7.500 nieuwbouwwoningen per jaar. De streefgetallen in de verkiezingsprogramma's liggen op hetzelfde niveau of zijn ambitieuzer.

Een ambtelijke nota vermeldt dat in 2024 de bouw van 4.541 zelfstandige permanente woningen en 799 tijdelijke woningen is gestart. 1.887 ervan zijn sociale huurwoningen. In het middensegment huur zijn 1.006 woningen (tot € 1.220,40) en 89 betaalbare koopwoningen (tot € 390.00,-) in aanbouw genomen. 672 dure huur en 887 dure koop completeren het totale aantal woningen waarvan de bouw in 2024 is gestart.

Net als de jaren ervoor (behalve in 2022) is het beoogde aantal van 7.500 nieuwbouwwoningen bij lange na niet gehaald. Het percentage dure nieuwbouw (20%) wordt verre overschreden ten koste van het middensegment. Het percentage sociale huurwoningen van 40% is wel gerealiseerd.

Verhouding betaalbaar - duur

Met de bouw van het aantal van 40% sociaal is de gestage afname van de voorraad sociale huurwoningen toch niet gestopt. Er zijn in 2024 honderden woningen gesloopt, voornamelijk sociale huurwoningen. Bij renovatieprojecten neemt doorgaans het aantal sociale huurwoningen ook af. En last but not least: de corporaties zijn in 2024 (en daarna) veel sociale huurwoningen blijven verkopen. Veel van die nieuwbouw heeft bovendien vaak een heel karig oppervlak, is zelden geschikt voor gezinnen.

De sloop- en renovatieplannen zullen er de komende jaren ook zijn en hetzelfde beeld geven. Misschien stopt de verkoop van goedkoop corporatiebezit definitief en totaal. Dan moeten PvdA en Groen Links hun verkiezingsbelofte dit keer wel weten om te zetten in beleid van een nieuw bestuurscollege. Zich niet laten weerhouden door het eventuele ontbreken van voldoende financiële ondersteuning van het Rijk of door tegenwerkende projectontwikkelaars. Op steun van VVD en D66 kan daarbij niet direct worden gerekend: toename van het aantal koopwoningen is bij die partijen welkom. D66 hanteert een flexibele definitie om die keuze te legitimeren: woningen in de prijsklassen van €400.000,- tot €600.000,- heten betaalbaar.

Andere gemeentelijke taken

Leegstand is misschien wel een belangrijker oorzaak van de wooncrisis dan het te geringe aantal nieuwbouwwoningen. Amsterdam is begonnen met de aanpak van dit probleem: in 2025 zijn 1300 leegstaande of illegaal bewoonde

of gebruikte woningen vrijgemaakt. Hiervan hebben 666 woningen weer bewoners gekregen. Een aardig begin, maar reden voor borstklopperij van de wethouder Volkshuisvesting bij een aantal van ruim 10.000 leegstaande panden (in sommige artikelen op internet wordt zelfs het getal 20.000 genoemd) is het bepaald niet.

Bezit van een tweede huis, huisjesmelkers en malafide verhuurders worden terecht als probleem gezien, maar of een volgend bestuurscollege al het mogelijke zal doen in de aanpak ervan is onwaarschijnlijk. De aanpak van zogeheten schimmelwoningen is wél voor alle partijen een speerpunt. Met name omdat 'er in Amsterdam geen kind in een dergelijk huis zou mogen wonen'. Natuurlijk worden in de verkiezingsprogramma's onder andere het terugdringen van wachtlijsten, meer doorstroming, meer ouderenwoningen, meer studentenwoningen en het isolatieoffensief ook weer genoemd. Hoeveel extra ze er in willen investeren laten ze in het ongewisse.

Ongenoemd

Er zijn momenteel 1600 kantoorruimtes te huur of te koop. Of dat gerekend wordt tot de leegstand is onduidelijk. Het verbouwen van lege kantoorpanden naar wooneenheden lijkt niet heel populair. Het is vreemd dat er met een dergelijk overschot aan kantoorruimte volop nieuwbouw wordt gerealiseerd op dat front. Op diverse plekken bouwen projectontwikkelaars woontorens alleen op voorwaarde dat er ook kantoren komen. Geld is kennelijk altijd leidend. Het roept de vraag op hoe Amsterdam, hoe politieke partijen, zich willen verhouden tot grote ondernemingen die overbodig willen en mogen bouwen.

Burgers gaat het kennelijk niets aan. In De Staat van de Stad Amsterdam, een tweejaarlijkse monitor met alle (!) mogelijke onderzoeks- en statistiekcijfers, is niets te vinden over kantoor- en bedrijvnieuwbouw. Nee, ook niet in de verkiezingsprogramma's.

Kettingzaag

De focus ligt in dit artikel op de woonproblematiek. Tot besluit aandacht voor een heel ander, opvallend en controversieel onderwerp. De VVD wil 24% minder ambtenaren. Het ambtenarenkorps van Amsterdam ligt nogal eens onder vuur bij media, burgers en ondernemers. Hoe terecht en hoe zorgvuldig onderbouwd de kritiek is, is vaak moeilijk te bepalen, onder andere vanwege het vaak ontbreken van transparantie bij de gemeente.

Het kettingzaagstandpunt van de VVD zal door de andere genoemde partijen als veel te kort door de bocht worden betiteld. Maar is indikken in het aantal managers, beleidsambtenaren, bestuursadviseurs en de 300 communicatieadviseurs van de gemeente – zo staat het in de hoofdlijnen van het VVD-verkiezingsprogramma – niet mogelijk en wenselijk? Of zijn er dan meteen meer dure, externe deskundigen en interim medewerkers nodig? De vraag zou moeten zijn: welke taken bij de gemeente zijn overbodig, niet welke ambtenaren. Misschien kan bovengenoemd indikken gepaard gaan met uitbreiding van het uitvoerende ambtenarenbestand bij Wonen. #

Wie is de baas: jij of je telefoon?

Tekst en fotografie: Anita Boelsums

We zien het overal: in de tram, op straat, in wachtrijen. Hoofden naar beneden, duimen die swipen. En wie je nog wél kunt aanspreken? Vaak alleen ouderen. Voor wijkbewoner Iron Jordan is het al heel lang een fascinatie – en een groeiende zorg. ‘Steeds zie ik hetzelfde beeld: mensen die naast elkaar zitten, maar geen contact hebben met elkaar,’ zegt hij. Hij ontwikkelde een aanpak tegen de smartphoneverslaving.

We wijzen graag naar kinderen met hun telefoons, maar de échte toon wordt gezet door volwassenen,’ volgens Jordan. ‘Kinderen kopiëren gedrag. Net als ze leren praten, leren ze smartphonegebruik door af te kijken.’ En het gaat niet alleen om uren scherm-tijd. Het gaat vooral om versnipperde aandacht.

Ontgrendelen

Veel mensen denken dat ze hun telefoon veertig of vijftig keer per dag ontgrendelen. In werkelijkheid is het vaak 150 tot 200 keer. Elk piepje, elk nieuw berichtje, elke gedachte van ‘even checken’ trekt ons weg uit onze concentratie. ‘En je hebt twintig minuten nodig om weer volledig in een taak te komen. Dus als je gemiddeld elke vijf minuten je telefoon ontgrendelt, probeer dan maar eens te verdiepen, te creëren, tot rust te komen.’

De Raad voor Volksgezondheid waar-schuwde er onlangs ook voor in hun rapport *Op de rem!*: we leven in een hypernerveuze samenleving. Onze aandacht wordt voortdurend in stukjes gehakt.

Digitale domino

In zijn workshops vraagt Jordan deelnemers hun ‘digitale domino’ te herkennen. Dat ‘even kijken’ dat onverwacht een half uur scrollen wordt. Waarom je door blijft scrollen? Omdat je hoopt op een beloning: dezelfde prikkel die gokautomaten en sociale media zo verslavend maakt. Bovendien besteden we steeds meer hersenwerk uit aan onze telefoon. ‘We zeggen niet meer: ik zoek het uit. We zeggen: ik zoek het op. Navigeren, herinneren, oriënteren – we delegeren het allemaal. Ons brein wordt gedowngraded, onze telefoon geüpgraded.’

Regie

Hoe kom je daaruit? Niet door strenge schermtijdblokkades of apps die je telefoon voor je ‘op slot’ zetten. ‘Daarmee leg je de verantwoordelijkheid wéér bij je scherm. Dan is de telefoon opnieuw de architect van jouw gedrag.’ Jordan draait het juist om: jij wordt weer de architect. Samen met Jantien Kousemaker ontwikkelde hij de *SmartSapiens Challenge: 21 analoge stappen naar gezonder smartphonegebruik*. ‘Een combinatie van journaling, opdrachten en wetenschap’.

Extra vrije tijd

Het begint bij bewustwording: om de hoeveel minuten ontgrendel je eigenlijk? En: wat zou je doen met twee uur extra vrije tijd per week – tijd die nu vaak ongemerkt verdwijnt in je scherm? Na het stilstaan bij verschillende aspecten van het eigen gedrag, gaat de kern van de SmartSapiens methode over micro-digital detox: in plaats van het verbannen van de smartphone uit je leven, leer je hoe je micro-momenten smartphonevrij maakt. Daarbij worden dezelfde technieken ingezet die apps gebruiken om je verslaafd te maken.

Meer oogcontact

Waar hij uiteindelijk op hoopt? ‘Minder schermzombies in Oost. Meer oogcon-

Om de hoeveel minuten ontgrendel je?

tact met elkaar, daar gaat het me om. Meer menselijkheid.’ Hij glimlacht. ‘Je hebt minder spieren nodig om te glimlachen dan om boos te kijken. Als we elkaar weer aankijken, ontstaat er iets. Verbinding, empathie. De mooiste momenten gebeuren offline.’ #

Meer informatie over de methode: www.smartsapiens.com

Geïnspireerd door Nobelprijswinnaar

Tekst: Jaap Stam | Fotografie: Frank Schoevaart

Een documentaire over Denis Mukwege, de Congolese gynaecoloog die zijn leven wijdt aan slachtoffers van seksueel geweld, trof Willy Looyen in het hart. Het inspireerde de beeldend kunstenaar tot een reeks abstracte portretten van de Nobelprijswinnaar. In het weekend van 8 maart is haar werk te zien.

Willy Looyen wil de mens met haar kunst aan het denken zetten

Krassend, wringend, wrikkend en mijmerend zoekt beeldend kunstenaar Willy Looyen uit Park de Meer naar de vorm voor haar ideeën over activisme, mensenrechten, racisme en feminisme. Melancholie en ingehouden woede zijn drijfveren, ‘maar er zitten allerlei emoties in’. Ze gebruikt tekst, textiel, tekeningen, foto’s en gemengde technieken om verhalen te vertellen die aan het denken zetten. ‘Het gaat mij om het

leven en de wereld waarin we leven. Ik maak geen kunst om de kunst.’

Looyen haalde foto’s van de Congolese gynaecoloog Denis Mukwege van internet en maakte daar kleurrijke silhouetten van. Het leverde abstracte portretten op waarvan ze collages maakte, die ze digitaal bewerkte tot ontwerpen van weefsels. Die inspireerden haar vervolgens tot het maken van tekeningen,

waarbij ze de weefselstructuur met potlood op papier bracht. De weefsels zijn uitgevoerd door het textielbedrijf EE Exclusives in Heeze.

De tentoonstelling *Connecting Threads of Care* (Verbindende draden van zorg) vertelt het verhaal van haar kunst geïnspireerd door de roeping van Mukwege. In het weekend van Internationale Vrouwendag hangen de collages, weefsels en tekeningen in Losdok, het open podium in Pakhuis Wilhelmina.

Met gevaar voor eigen leven strijdt Mukwege voor slachtoffers van seksueel geweld in conflictgebieden, met name in zijn vaderland. In Bukavu richtte hij een ziekenhuis op voor slachtoffers van groepsverkrachtingen en seksueel geweld. Hij hekelt in scherpe bewoordingen het optreden van machthebbers en militairen. In een toespraak voor de Verenigde Naties benoemde hij de wetteloosheid bij de massale verkrachtingen in zijn land.

Mukwege wordt geregeld bedreigd. Hij werd door gewapende mannen overvallen in zijn woning in Bukavu. Zijn lijfwacht werd gedood, Mukwege kon met zijn gezin ontsnappen. Hij vluchtte naar België dat hem asiel verleende. Toen hij terugkeerde, stonden Congolezen rijen dik langs de dertig kilometer lange weg van het vliegveld naar Bukavu om hem te verwelkomen. Looyen: ‘Vrouwen die amper iets bezitten, hadden geld ingezameld voor zijn terugreis. Dat vind ik ontroerend en het illustreert hoe belangrijk hij is.’ In 2018 kreeg Mukwege de Nobelprijs voor de Vrede.

Het verhaal van Mukwege en Congo is

ook ons verhaal, zegt Looyen. ‘In Congo woedt decennialang een oorlog om de rijke grondstoffen die het heeft. Er wordt gevochten om coltan dat wij nodig hebben voor onze laptops en smartphones.’ Een deel van de opbrengst van de tentoonstelling gaat naar de Mukwege Foundation die zich inzet voor de bescherming van vrouwen en meisjes die slachtoffer zijn van seksueel geweld in conflictgebieden.

Looyen, die Mukwege nimmer heeft ontmoet, laat zich vaker inspireren door mensen die ze bewondert. Ze maakte portretten van Maria Ressa, de Filipijnse journalist die zich specialiseerde in terroristische netwerken en eveneens winnaar van de Nobelprijs voor de Vrede. Foto’s van de drie Amerikaanse vrouwen die Black Lives Matter oprichtten, de beweging tegen antizwart racisme die ontstond in de Verenigde Staten als reactie op politiegeweld tegen Afro-Amerikanen, liet ze samenvloeien tot één portret. Beide zijn uit de serie *People of our Time*. In een andere serie, *The Defenders*, portretteerde Looyen belangrijke mensenrechtenactivisten.

Via *Voordekunst*, een platform voor crowdfunding in de creatieve sector, haalde Looyen 2.310 euro op voor *Connecting Threads of Care*, 110 euro meer dan begroot. ‘Omdat alles wat Willy doet belangrijk is en ertoe doet’, schreef een donor. #

Connecting Threads of Care, 6-8 maart, Losdok, Pakhuis Wilhelmina, Veemkade 572. Opening vrijdag 6 maart 16-18 uur. Zaterdag 7 en zondag 8 maart 13.00-18.00. Zie ook: willylooyen.nl

Hoe dan? De chemie achter een circulaire samenleving

Tekst: Anita Boelsums | Fotografie: Frank Schoevaart

Chris Slootweg heeft een rustige, vriendelijke uitstraling. Terwijl hij me door de gangen leidt van het grote, opvallende gebouw van de Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica (FNWI) van de Universiteit van Amsterdam, valt vooral de openheid op. Hier wordt hard gewerkt: het gebouw leeft en bruist. We zijn het er allebei over eens dat we het een prettige omgeving vinden.

Chris Slootweg: 'Zonder nieuwe chemie kun je geen circulaire economie realiseren'

In zijn kantoor op de tweede verdieping hangen foto's van zijn gezin aan de muur. 'Ze zijn alweer iets ouder,' glimlacht hij. 'Mijn zoon is tien, mijn dochter twaalf'. Zijn vrouw is ook chemicus en doceert aan de Hogeschool Leiden. Het huiselijke detail contrasteert met de grote vragen waar hij zich dagelijks mee bezighoudt: grondstoffen, kringlopen en de toekomst van onze industrie.

Slootweg (47) is hoogleraar circulaire chemie en leidt een onderzoeksgroep met tien promovendi en twee postdocs. Circulaire economie is een begrip dat we inmiddels allemaal kennen. Maar volgens Slootweg blijft één cruciale vraag vaak onbeantwoord. 'Iedereen heeft het erover,' zegt hij, 'maar ik wil vooral weten: hoe dan?' Die vraag vormt de kern van zijn onderzoek – en van een manier van denken die inmiddels ver buiten zijn eigen vakgebied is doorgedrongen.

Zoeken en vinden

Die nieuwsgierigheid zat er al vroeg in. Slootweg groeide op in Hoofddorp en later in de Wieringermeerpolder. Hij was een rustig, leergierig kind en ontwikkelde al jong een fascinatie voor mineralen. Op vakanties in Duitsland en Frankrijk ging hij met hamer en beitel op zoek naar kristallen. 'Het zoeken, de voorbereiding, het ontdekken – dat vond ik geweldig. En eigenlijk lijkt dat heel erg op onderzoek doen.'

Op de middelbare school kreeg hij de ruimte om zijn eigen mineralen te analyseren. Welk mineraal is het? Waar komt het vandaan? 'Dat onderzoekende leren, daar is het begonnen.' Hij studeerde scheikunde en koos voor een

wetenschappelijke loopbaan. Niet met een vooraf uitgestippeld plan, maar omdat hij ontdekte dat hij kennis wilde ontwikkelen die ook betekenis heeft buiten het lab.

'Alleen publiceren is voor mij niet genoeg,' zegt hij. 'Ik wil dat wat we hier doen ook de samenleving dient.'

Van lineair naar circulair

Al sinds de industriële revolutie is onze economie grotendeels lineair ingericht: we winnen grondstoffen, maken producten en gooien ze weg. 'Dat systeem loopt vast,' zegt Slootweg. 'We zien het aan klimaatverandering, vervuiling en grondstoffenschaarste. En toch blijven we het steeds een beetje optimaliseren, in plaats van het fundamenteel anders te organiseren.'

De circulaire economie – waarin materialen en producten steeds opnieuw worden gebruikt – wordt vaak genoemd als oplossing. Maar volgens Slootweg ontbreekt daarbij een essentiële schakel. 'Zonder nieuwe chemie kun je geen circulaire economie realiseren.'

Zo ontstond het concept circulaire chemie, de term die door Slootweg zelf gemunt is: chemie die het mogelijk maakt om afval opnieuw te gebruiken als grondstof. Niet door bestaande processen iets schoner te maken, maar door ze opnieuw te ontwerpen, met hergebruik als uitgangspunt.

Fosfaat als kans

Een van zijn bekendste voorbeelden is fosfaat, een onmisbare grondstof voor kunstmest en voedselproductie. Fosfaat wordt nu vooral gewonnen uit mijnen, terwijl grote hoeveelheden via afval-

water in het milieu belanden. Dat leidt tot vervuiling, maar Slootweg ziet er vooral een kans in.

Samen met zijn onderzoeksgroep ontwikkelde hij chemische processen om fosfaat terug te winnen uit afvalwater en het opnieuw geschikt te maken als meststof. Dat idee werd zelfs getest op Lowlands, waar zijn team fosfaat uit urine terugwon.

'Het fosfaat dat we op Lowlands terugwonen kwam eruit als struviet, een magnesiumfosfaat,' zegt Slootweg. 'We hebben het volledig geanalyseerd op verontreinigingen. Het voldeed gewoon aan de wettelijke eisen voor meststoffen – en dát was voor mij het echte bewijs.'

Wat hem stoort, is dat fosfaat vaak wel wordt teruggewonnen, maar daarna niet opnieuw wordt benut. 'Dan ben je halverwege gestopt. Wij richten ons juist op de volgende stap: hoe maak je er weer een bruikbaar product van?'

Waterstof en systeendenken

Ook waterstof speelt een belangrijke rol in zijn onderzoek, al plaatst Slootweg daar bewust kanttekeningen bij. 'Waterstof is niet de oplossing voor alles,' zegt hij. 'Die gedachte hebben we inmiddels losgelaten.' Wel ziet hij grote mogelijkheden voor toepassingen waar batterijen tekortschieten, zoals zwaar transport en industrie.

De haven van Amsterdam wil een belangrijke rol spelen bij de import en export van waterstof. Voor Slootweg is dat de aanleiding om samen met diverse partners te werken aan zogenoemde waterstofdragers die waterstof veilig kunnen opslaan en vervoeren. Waterstof kan zo duurzaam worden ge-

produceerd, tijdelijk worden vastgelegd in een drager, vervoerd en later weer worden vrijgemaakt.

Wat hem hierin fascineert, is de samenhang en de complexiteit. 'Je kunt geen chemie ontwikkelen zonder na te denken over kosten, schaal, veiligheid en maatschappelijke gevolgen. Het hele systeem moet kloppen.'

Kennis als hefboom

In 2019 publiceerde Slootweg samen met studenten een artikel in *Nature Chemistry* waarin hij de twaalf principes van de circulaire chemie introduceerde. Zijn boodschap was helder: groene chemie optimaliseert het oude systeem, circulaire chemie vervangt het.

Die benadering is inmiddels breed overgenomen. De kennis- en innovatieagenda van de topsector Chemie draagt nu zelfs de titel 'Circulaire Chemie en Materialen'. 'Dat laat zien dat deze manier van denken nodig is,' zegt hij. 'En dat anderen ermee aan de slag gaan.'

Onderwijs en toekomst

Die visie loopt ook door in het onderwijs. Slootweg is als opleidingsdirecteur betrokken bij de bacheloropleiding Science, Technology & Innovation, waarin studenten leren om natuurwetenschappelijke kennis te verbinden aan maatschappelijke vraagstukken. 'Niet alleen toepassen wat er al is, maar ook nieuwe kennis ontwikkelen.'

Hij betreft studenten actief bij onderzoek en publicaties. 'Dat is soms spannend,' lacht hij, 'maar daar gebeurt het leren.' Voor Slootweg is onderwijs geen eenrichtingsverkeer, maar een gezamenlijke zoektocht.

Aan het eind van de dag is er zelden sprake van afronding, zegt hij. Eerder het besef dat er nog veel werk aan de winkel is. 'We hebben weer iets geleerd, maar dat roept meteen nieuwe vragen op.' Zo werkt zijn vak: stap voor stap kennis ontwikkelen, in nauwe verbinding met wat de samenleving nodig heeft. Circulaire chemie is geen afgerond project, maar een voortdurende zoeken. En daarbij blijft voor hem steeds dezelfde, eenvoudige vraag centraal staan: hoe dan? #

AMSTERDAM
SCIENCE PARK

Wat doen de wetenschappers van het Science Park in Amsterdam Oost eigenlijk? In Dwars vertellen ze wie ze zijn, wat hun werk inhoudt en wat dat voor ons kan betekenen.

Op het Science Park wordt baanbrekend onderzoek verricht op het gebied van biologie, informatica, AI, chemie, wis-, natuur- en sterrenkunde en duurzame technologieën.

Historische modeshow in Genieten

Tekst: Dineke Rizzoli | Fotografie: CCCommons/Amsterdam Beeldbank Archief

Modellen uit Oost lopen op 5 maart een show in Podium Genieten. Kleding van stofresten en prachtige stukken uit de kringloopwinkels in de buurt verhelderen wat mode te maken heeft met emancipatie. Iedereen is welkom bij dit evenement van Civic en GeheugenvanOost.

De Nederlandse Brigitte-Bardot-Verkiezing in het Citytheater aan het Kleine Gartman Plantsoen werd in 1960 gewonnen door de look-a-like Ingrid van Ooyen. Wijlen BB was een rage. Haar leefwijze en haar kleding inspireerden vrouwen wat losser te komen. Ze was een mode-icoon met een image van zelfvertrouwen, vrijheid en zelfbeschikking. Langzamerhand werden de kleren op straat ook wat jongensachtiger. De Dolle Mina's van 1970 zagen haar als een lustobject van mannen, maar ze diende hen ook als inspiratiebron.

Kleding democratiseert

Bij de Eerste Feministische Golf begin 20e eeuw streeden de suffragettes in Engeland voor kiesrecht en gelijke rechten voor vrouwen. Maar ze wilden ook meer bewegingsvrijheid. En dat werd zichtbaar in een nieuw soort kleding. Geen ingesnoerde tailles meer door klemmende korsetten. Geen traditioneel

opgesloten zijn in huis, alleen maar bezig met het huishouden. Kleding democratiseert. Geen strak korset maar functionele kleding om naar het werk te kunnen gaan, te sporten, te feesten of wat dan ook. Lange broeken kwamen omstreeks de jaren dertig in zwang, mede door de sportieve mode van Coco Chanel. De nette zwarte jurk voor allerlei gelegenheden, de 'little black dress' had zij al in 1926 ontworpen.

Pil en milieuvervuiling

Modeshows weerspiegelden de vrouwen-emancipatie. In de zestiger jaren kwam de minirok van Mary Quant in zicht, een visueel icoon van de Tweede Feministische Golf. Het viel samen met de komst van de anticonceptiepil. Dat bracht een verandering in morele waarden mee; de rokken werden ultrakort. De grote winkelketens kunnen tegenwoordig nieuwe catwalk-ideeën van de grote modehuizen super snel imiteren. Jongeren consumeren veel en besteden ook veel geld aan merkkleding. Haaks daarop staat hergebruik; mode wordt circulair. Dit is cruciaal om grondstoffen te besparen en afval te verminderen. De eindeloze consumptie van nieuwe kleren vervuult het milieu. Minder CO2-uitstoot kan alleen als producten een langer leven krijgen.

Iedereen welkom

Civic en GeheugenvanOost organiseren tezamen deze verhelderende modeshow. De modeshow is op 5 maart 2026, vanaf 18 uur in Podium Genieten naast het Stadsloket. Opgave van aanwezigheid graag aan Civic.mijic@civicamsterdam.nl #

'Leren spreken is als voetballen'

Tekst: Albert Bronk | Fotografie: Amsterdamse Brugman Club

Op de landelijke radio horen we regelmatig spotjes voor dure cursussen 'spreken-in-het-openbaar'. Je zou dan direct een topspreker worden. Gaat dat inderdaad zo snel? Bij de Brugman Club wordt dit met klem tegengesproken. Wat is de grote kracht van de Brugman Club, en kan iedereen leren om grote groepen te boeien en te vermaken?

Jurjen Boorsma (L) met twee enthousiaste deelnemers van de club

Bestuurslid Jurjen Boorsma: 'Was dat maar waar! Barack Obama zei in een interview dat hij als 24-jarige vrijwilliger in het christelijk-maatschappelijk werk leerde om wekelijks groepjes toe te spreken. Pas na jaren had hij zijn stem gevonden. Spreken is als voetballen, je leert het pas als je vaak traint. Wij komen eens in de twee weken bijeen, dat is veel vaker dan zo'n dure miljonairskursus.'

Boorsma: 'We hebben twee grote krachten. Ten eerste is onze vereniging veilig

en vertrouwd. Daarom is het prima om fouten te maken; daar leer je van. Ten tweede hebben we een vaste kern van zeer ervaren sprekers. Die treden op buiten de club en zijn steun en voorbeeld voor nieuwelingen.

Niet iedereen kan even goed spreken, maar iedere nieuweling krijgt training en zal spreekangst kwijtraken. Mooi en begrijpelijk spreken kan iedereen op zijn of haar niveau leren. En dat is een belangrijke kracht.'

Beregezig

Boorsma is al jaren met veel plezier bij deze club betrokken: 'Ik ben als advocaat al een ervaren zakelijk spreker. Het creatieve spreken, het mooi, beeldend vertellen, persoonlijke verhalen, grappen, dat kan ik bij de club veel meer dan in de rechtszaal. Verder vind ik de clubavonden beregezig en is het leuk om les te geven.'

Spreken in het openbaar is voor veel mensen nog altijd een drama. 'Op scholen wordt het spreken maar weinig

geoefend. Bovendien is het in het begin eng, al die mensen die je aankijken, dus de drempel is en blijft hoog.' Kan Boorsma al snel zien of een nieuw Brugman-lid talent heeft? 'Sommige nieuwelingen staan meteen zelfverzekerd op toneel. Dat maakt ze niet automatisch tot goede sprekers, omdat het niet alleen gaat om hoe je jouw verhaal vertelt, maar ook of je iets te melden hebt. Het is een kwestie van doorzetten en plezier hebben in het oefenen. Trouw steeds terugkomen is belangrijker dan talent.'

Wereldkampioen

Er zijn ook regelmatig wedstrijden tegen andere geoefende sprekers uit het land. 'We hebben kaderleden die als ervaren jury punten geven. De besten gaan door naar de volgende ronde. Na wedstrijden op club-, lokaal-, en regionaal niveau komen de beste sprekers met de beste verhalen tegen elkaar uit op Europees niveau. Wie niet in de landstaal maar in het Engels een speech houdt, kan zelfs door naar de wereldfinale. Vorig jaar is een lid van een Engelstalige zusterclub van ons wereldkampioen geworden.'

Vrijblijvend

Bij de Brugman Club weten de meest uiteenlopende mensen elkaar te vinden. 'We zitten in het wijkgebouw van wijkvereniging Pontania, in de Roomtuin-tjes. Het is veel gezelliger dan een kaal zaaltje of luxe cursusruimte. Iedereen kan binnenlopen. Omdat we niet politiek of elitair zijn, komen allerlei mensen hun verhaal doen.'

De toekomst van deze bijzondere club ziet er goed uit: 'Nieuwkomers mogen drie keer gratis en vrijblijvend een bijeenkomst bijwonen om de sfeer te proeven. We worden ieder jaar een paar leden groter. Optimaal is 25 leden en daar zitten we nu bijna aan. #

De Brugman Club komt elke oneven vrijdag van de maand bij elkaar om 19.30 uur.

Aanmelden:
www.lerensprekeninhetopenbaar.com

Dierbaar op doek

Tekst: Frans van Lier | Fotografie: Frans van Lier en Frits Boer

Wat een leuk cadeautje voor je vriendin, oma of andere naaste, die verknocht is aan zijn of haar hondje Dikkie of aaipees Snorrie: een allerliefst geschilderd portret van die troetel, bescheiden van omvang en passend in elk interieur. Meer dan honderd baasjes en bazinnetjes zijn zo al gelukkig gemaakt of trakteerden zichzelf sinds Frits Boer er de smaak van te pakken kreeg om zijn schilder talent op huisdieren te gaan uitleven.

Prof. dr. Frits Boer, geboren, getogen en nog steeds wonend in de Watergraafsmeer, is twintig jaar lang hoogleraar kinderpsychiatrie geweest, eerst in Leiden, daarna in het AMC. Hij publiceerde een armvol vakliteratuur over onder andere angst en trauma's bij kinderen en over connecties tussen broers en zussen. Vriendelijke man, golvend grijs haar, sportief en met geruststellende glimlach. Na zijn pensionering, nu zestien jaar geleden, deed hij nog allerhande aanverwant werk: lezingen, publicaties, onderzoek bijvoorbeeld. 'Wat ik leuk vond en waar ik nog wat van leerde' was voornamelijk zijn motivatie.

Kinderkunde

Maar zijn leven lang had hij ook getekend en geschilderd voor zijn plezier, met bovendien twee schilderende broers aan zijn zijde: de ene gynaecoloog maar vaardig schilder ook, de ander, Hans Boer, maakte er zelfs zijn beroep van. 'Op de HBS twijfelde ik nog tussen verschillende toekomsttrouten: de beeldende kunst, letterkunde of psychiatrie', zegt Frits Boer. Het werd dus het laatste en dat bracht hem een reputabele positie in de kinderkunde, om het zo eens te noemen.

Hartveroverend

Nu een jaar of vier geleden vroeg een vriendin hem: zou je misschien een portretje willen maken van mijn gestorven poes? Dat pakte, aan de hand van een foto, zo hartveroverend uit dat een groeiend aantal anderen in zijn omgeving zoets ook graag wilden. Allemaal lief en leuk geworden en dat vond de maker ook. En op een helder moment zag hij ineens een institutionalisering van zijn productie voor zich: via de kringloopwinkel Hoppa in de Van

Woustraat, gerund door Hella de Kok, een vriendin van Frits en zijn vrouw Carolien. Hij maakte een soort reclamebordje voor in de winkel met een uiterst aantrekkelijk aanbod: voor maar 35 euro krijg je een geschilderd portretje van je huisdier, 20 x 20 cm metend, opbrengst voor de voedselbank. 'Ik hoef daar niets aan te verdienen', zegt de schilder. 'Alleen de materiaalkosten trek ik er af: 12 euro.'

Hoppa

Hella de Kok is blij met de doorgeef functie: 'Het maakt de winkel wat specialer', zegt ze, ook verwijzend naar de klaarliggende meeneem-instructies: mail een foto van je huisdier naar Hoppa (hoppakringloop@gmail.com), vermeld zijn naam, noem eventueel gewenste aanpassingen als je na circa twee weken een foto van het bijna voltooide schilderijtje krijgt en kom het tenslotte in de winkel ophalen.

'De mensen zijn altijd blij met het resultaat', zegt Hella.

Een mevrouw had drie verschillende foto's gestuurd van haar hondje en wilde ook drie portretjes: '... als u tenminste niet genoeg krijgt van Frankie', had ze aan haar wens toegevoegd.

'Nee, hoor', antwoordde Boer: 'wij beginnen steeds meer van Frankie te houden.'

Fonkeling

Frankie of Doedel, Snoepie of Judel-jootje, op het canvasje zijn ze tenslotte allemaal om op te vreten zo dierbaar, veroverender nog dan op de foto's. In de

Frits Boer zet de laatste penseelstreken op het portret van een geliefd huisdier

oogjes zit dikwijls een fonkeling die de foto niet geeft. Dat zit 'm in de olieverf, zegt de schilder. 'Ik werk voor het eerst met olieverf en ik vind het heerlijk. Die verf geeft een reflectie met meer licht dan op de foto. In die ogen doe ik een minimaal puntje wit en het schittert echt.'

Krokodil

Moeite heeft hij nog wel eens met heel dik behaarde dieren – moeilijker om dan contrast te bereiken en wat diepte. Een lapjeskat of een gevlekte hond is veel gemakkelijker dan zo'n ragebol. De vraag gaat maar door. Toen een tijd geleden een stukje in de NRC had gestaan waren de portretten niet aan te slepen. En prof. Frits maar kwasten, drie tot zes dagdelen per week. Alleen maar hondjes en poezen, cher maître? Nooit 's een krokodil of opossum? Neen, die zijn nog niet voorbij gekomen maar de schilder bluft vrolijk dat hij dat in principe ook wel zou aandurven.

Nu twinkelden zijn eigen oogjes. #

#Dwars Zittertjes

Heeft u zelf ook iets dat u dwars zit? In deze rubriek kunt u een ergernis uit uw dagelijkse leven kwijt. Mail uw ongenoegen (max 150 woorden) naar: dwarsskrant@gmail.com Vermeld altijd uw volledige naam en leeftijd. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen in te korten.

Tot sloof gemaakte

Rachida is al twintig jaar blij met de man die haar ouders hebben uitgezocht. Een van mijn vriendinnen heeft nog een ex die de gordijnrails ophangt. Een ander woont al jaren samen met een lieve, maar imperfecte man. Geen van hen heeft een dating app waarmee je door het aanbod swipet. Naar links, naar rechts, naar links. Lastig. Je gaat af op hoe iemand eruit ziet en dan rammelt er toch nog wat aan. Je visuele algoritme selecteert niet goed. Voor je het weet heb je zo'n hele charmante en ga je je gedragen als een tot sloof gemaakte. Eten op tijd op tafel, make up altijd in orde enzovoort. En heeft u dat boek al gelezen van Beladen Huis? Ja, maar die man was niet charmant, zult u zeggen. Ja, maar wel interessant. Dat is nog gevaarlijker. Want een slaaf kan in slavernij geboren worden, maar een sloof maakt vaak zichzelf. #

Naam en adres bij de redactie bekend

Samen tekenen en schilderen werkt inspirerend

Tekst: **Ans van Stijgeren** | Fotografie: **Kees Wulffraat**

In Amsterdam Oost bruist het van de activiteiten op allerlei terrein. Bewoners weten elkaar te vinden in hun gezamenlijke passie. Deze keer bezoek ik een bijeenkomst van een schilderen tekenclub. 'Gewoon beginnen, dan merk je dat je elke keer beter wordt.'

Roel is geconcentreerd aan het werk

Lampen worden uitgekapt, potloden geslepen, kwasten en tubes verf klaargezet, iedereen gaat geconcentreerd aan het werk. Simone Huliselan is de initiatiefneemster van deze club. 'Ik kom uit een creatief gezin en heb het vak van mijn vader geleerd. Iedere woensdag komen we bij elkaar

in buurthuiskamer OASE om aan het werk te gaan. We inspireren en stimuleren elkaar. Om nieuwe ideeën op te doen gaan we soms naar een museum. Laatst waren we naar museum MORE in Gorssel met portretten van begin vorige eeuw tot hedendaagse kunst. De club is zeer productief. In buurthuiska-

mer OASE hangen diverse indrukwekkende werken. 'We krijgen daar leuke reacties op.'

Verskillende middelen

Mary Nauta wil zich toeleggen op het tekenen van portretten. Ze laat zien hoe dat gaat: 'Kijk, een hard potlood maakt dunne lijntjes en met een zacht potlood, bijvoorbeeld 10B, krijg je een houtskoolachtig effect. En dit is een doezeelaar, een soort potlood met een schuimrubber kop om schaduwen mee te maken.' Mary werkt aan de hand van een foto. 'Je verdeelt het gezicht in een aantal vlakken volgens een basis-schema. De oren zitten op de hoogte waar de neus eindigt en halverwege de neus en de kin zit de mond. Dan kijk je waarin die persoon hiervan afwijkt.' Schilderen en tekenen kan met verschillende middelen.

Andere beleving

Jay Huliselan geeft de voorkeur aan acrylstiften. 'Het zijn een soort pennen, als je harder drukt krijg je een bredere streep. Voor de beginnende schilder is dit een makkelijke methode.' Het sociale aspect is ook belangrijk, vindt Martien Bakker 'In een groep schilderen geeft een andere beleving dan thuis. Na afloop bespreken we wat we heb-

ben gemaakt, dat is altijd opbouwend. Dankzij de feedback ben ik van penkrabbeltjes naar schilderen gegaan.'

Creatief leren denken

Roel Meijer schildert een vierluik van portretten. Twee zijn er al klaar. 'Nu ga ik een abstract portret maken en heb op internet een Picasso-achtige afbeelding gevonden. Dat neem ik als uitgangspunt. Ik heb hier veel geleerd zoals het mengen van kleuren. Zeker zo belangrijk is het om creatief en niet in hokjes te denken. Als ik hier naartoe loop denk ik al na over wat ik zal gaan doen en dan komt er zo ineens een beeld in me op.' Hoe gaat het vierde portret eruitzien? 'Dat wordt gewoon een mooi, realistisch gezicht.' Simone roept iedereen bij elkaar voor de nabespreking. De werken worden op tafel gelegd. Over het portret van Roel: 'Heel vrolijk, de kleuren passen goed bij elkaar.' Een mooi effect bereikt Mary met de subtiele schaduwen in de hals. Duidelijk het werk van de doezeelaar.

Voor de beginnende schilder heeft Jay een tip: 'Ga ervanuit dat alles wat je maakt prima is. Begin gewoon, je bent niet meteen supergoed maar het wordt wel steeds leuker.' #

Waar: Buurthuiskamer OASE

Adres: Vrolikstraat 281

Wanneer: Elke woensdag van 10.00 - 12.30 uur

Aantal personen: maximaal acht i.v.m. de beperkte ruimte

Contactpersoon: Simone Huliselan

Aanmelden en informatie: info@oasestichting.nl

Kosten: € 1,- voor een kopje koffie of thee, deelname is gratis

Wil je zelf met je club of activiteit in Dwars staan? Mail naar dwarskrant@gmail.com

Zwemmen in de kou

Tekst: **Jim Jansen** | Fotografie: **Eddy Ellert**

Journalist Jim Jansen en fotograaf Eddy Ellert begeven zich door Amsterdam-Oost en komen bekende en onbekende buurtgenoten tegen. Deze keer Peter van Zadelhoff die dagelijks de Weespertrekvaart in duikt.

Peter van Zadelhoff (tweede van links) en co zwemmen om half acht in de Weespertrekvaart

Om precies drie voor half acht zet ik op deze donderdagochtend met buurman Peter van Zadelhoff koers richting de Weespertrekvaart. Hij presenteert bijna dagelijks het RTL Nieuws en dit werk wisselt hij af met zijn functie als eindredacteur, waarbij hij verantwoordelijk is voor de samenstelling van het programma. De sneeuw is alweer enige dagen verdwenen uit Amsteldorp en Peter is gekleed in een blauwe ochtendjas met daaronder een halflange zwarte zwembroek. Een oranje zwembroek completeert zijn outfit. Zomer of winter, op een doordeweekse werkdag om klokslag half acht laat hij zich zakken in het ijskoude water van de trekvaart, vandaag vergezeld door het echtpaar Lisette en Bas. En Wim, die een straat verderop woont vertelt dat hij gisteren 63 is geworden. '63 uit 1963,' zegt hij met een glimlach terwijl iedereen zijn badjas uittrekt en zich opmaakt voor een korte plons in het koude water. 'Dit weekend was de gevoelstemperatuur min tien en dat was echt fris,' zegt Peter, terwijl hij met een snelle blik controleert of er niet een vrachtschip of andere boot langskomt. Vandaar ook dat iedereen een boei bij zich heeft, 'veiligheid voor alles'. In de zomer zwemmen ze langer, maar met deze winterse temperaturen is dat niet te

doen. 'Door alle sneeuw zwommen we vorige week door een soort slush puppy van half ijs en redden we amper de overkant.'

Vanaf de plek waar voorheen cafe De Omval stond tot de brug van Duivendrecht is de kade om de vijftig meter voorzien van een trapje en om de beurt laat het viertal zich geruisloos in het water zakken. 'Ik begin altijd even op mijn rug,' vertelt Peter later, 'Dan kun je even je ademhaling controleren. Na twintig seconden draai ik me om en zwem ik rustig aan naar de overkant.'

'Toch mooi anderhalve minuut,' zegt hij iets later terwijl hij zijn horloge stilzet en meteen weer zijn badjas aandoet. 'Lekker, fijn, top begin van de dag' zijn kreten die ik in de haast op schrijf, en in no time begeeft het gezelschap zich onder de dijk terug het dorp in. Niemand gaat warm douchen leert navraag, en een kopje kokendhete thee schijnt wonderen te doen. Waarom spring je eigenlijk zes keer per week bij nacht en ontij in het water, vraagt Peter bij het afscheid. 'Het is echt een onwijs goede start waar ik de hele dag plezier van heb. Het is de kou-kick, maar ook het sociale. Dankzij het zwemmen heb ik nieuwe mensen ontmoet. Om het samen te vatten in één woord: fantastisch.' #

Charlatan

Dit verhaal is gebaseerd op ware gebeurtenissen.
Bron: krantenarchief Delpher.

Tekst: **Melissa Plomp**
Illustratie: **Ruud Meijer**

'Dr Sequah, ontvang mijnen hartelyken dank voor oogenblikkelijke verlichtingen, die ik door uwe geneesmiddelen bekomen heb; na vier-en-twintig jaren tevergeefs onder behandeling van doctoren geweest te zijn. Sequah's Olie heeft mij genezen.' Was getekend: de heer Koppel, Dapperstraat 21.

Duizenden mensen volgen een vergulde praalwagen met houtsnijwerk en flonkerende spiegels, getrokken door vier gepluimde paarden. Een muziekkapel met Mexicaanse cowboys, die verdacht Vlaams klinken, zwaait de menigte op. In extase spannen de mensen de paarden uit en slepen de man die zij allen aanbidden zelf door de

straten: de Engelsman Charles Idersey Davenport, beter bekend als Doctor Sequah. Ze zingen hem toe: Heb je zere beenen Heb je rheumatiek? Ga naar Sequah henen. Hij geneest je met muziek.

De stoet eindigt bij de Parkzaal in de Plantage, waar Sequah al twee weken zijn 'séances' houdt. Hoewel Sequah's medicijnen zenuwpijnen, kiespijn, oorpijn, keelpijn, zomersproeten, lende pijn, insectenbeten, doofheid en longontsteking zouden kunnen genezen, heeft hij nooit een medische studie gedaan. Hij komt uit een familie van goochelaars en acrobaten. Elke avond en twee middagen per week treedt hij op en behandelt hij vooral reumapatiënten. Onder trompetgeschal komt Sequah

het podium op. Hij spreekt de mensen in het Engels toe: 'Ik ben hier niet om jullie het geld uit de zakken te kloppen. Ik kom jullie verlossen van jullie kwalen. Als u armlastig bent, zal ik u gratis behandelen.' Zijn publiek reageert hysterisch. Iemand die eerder deze week riep dat de medicijnen 'prullen' waren, werd door de menigte afgetuigd.

Maar deze zaterdag 19 september 1891 lijkt het tij te keren voor Sequah. Een handelaar genaamd Dantzig wordt kreunend het podium op gedragen, stijf van de reumatiek. 'Kent iemand deze man?' vraagt Sequah. Helaas voor hem, twee aanwezige heren klimmen het podium op. 'Jawel, vandaag hebben wij meneer Dantzig nog begroet toen hij gezond en wel op de Beurs was.' Geschrokken staat Dantzig op en loopt snel de trap van het podium af. 'Ik haal bij mijn dokter een bewijs dat ik aan reuma lijd!' Hij wordt met gelach en gefluit de zaal uit gejaagd.

Dit verhaal doet snel de ronde. 's Avonds is de Parkzaal tot de nok gevuld met voor- en tegenstanders van Sequah. Er wordt geschreeuwd, gefloten en gescholden. De heer Plomp uit Amstelveen wordt het podium op gedragen. Er klimt nog een andere man het podium op die de zaal toespreekt: 'Ik ben dokter Eijkman, al jaren de arts van meneer Plomp. Deze man is inderdaad reumapatiënt. Ik eis

dat ik hem na behandeling nogmaals mag onderzoeken.' Sequah gaat schoorvoetend akkoord. Plomp wordt op een ligbank gelegd en krijgt een drankje toegediend. Een zwaar gordijn onttrekt de ligbank aan het zicht. Dokter Eijkman, een aantal studenten geneeskunde en een handvol journalisten kijken achter het gordijn toe hoe Plomp gemasseerd wordt. 'Terpentijn!' momelt Eijkman verbaasd. Plomp gilt het af en toe uit van de pijn, maar de 'Mexicaanse' kapel speelt daar hard overheen. Een kwartier en zes flesjes olie verder, gaat het gordijn weer open. Plomp staat op en verbijt tevergeefs zijn pijn. Hij reageert opgelucht als dokter Eijkman zijn krukken aanreikt. Voorzichtig controleert de dokter zijn gewrichten. Plomp schreeuwt. 'Burgers van Amsterdam,' roept Eijkman, 'deze man is niet genezen. Ik geef 500 gulden aan de armen als er een professor bestaat die deze man genezen wil verklaren'. In de zaal ontstaat een enorm rumoer. Sequah gebaart naar de kapel om het volkslied te spelen, naar de toneelknecht om de podiumlichten uit te draaien en is in een oogwenk verdwenen. De menigte druipt af... #

De medische wereld en de Tweede kamer waren woedend over de optredens van de charlatan. Een apotheker onderzocht de Sequah-olie. Het bleek te bestaan uit levertraan, terpentijn en kruidnagel. De 'Prairie-bloem tinctuur' bestond uit rabarber, cayennepeper en water met soda.

Er verschenen boze brieven in de kranten en een pamflet van de Vereeniging tegen de Kwakalverij. Koningin-regentes Emma werd gevraagd om zijn bijeenkomsten te verbieden. Toch werd in een jaar voor 4 miljoen gulden Sequah-medicijnen in Nederland ingevoerd.

Alles ging aan flarden

Tekst: **Esther van der Zee**

'Ik hoop vurig dat alles wat ik hierin heb geschreven nog eens de buitenwereld zal bereiken. Niet om propaganda te maken, maar alleen om hen die met deze toestanden niet op de hoogte zijn (en daar zijn er nog genoeg van) hiermee bekend te maken'.

Een wens van Klaartje de Zwarte-Walvisch in haar boek *Alles ging aan flarden* die ook in onze tijd van belang is. Dit eerlijke en open geschreven relaas zou verplichte kost moeten worden voor middelbare scholieren. Waar het dagboek van Anne Frank stopt, gaat het dagboek van Klaartje verder. Zij beschrijft de kampgruwelen tijdens de Tweede Wereldoorlog op zo'n manier dat iedereen zich voor kan stellen hoe het daar in Vught geweest moet zijn, met soms een sprankje hoop.

Klaartje zit op een dag op haar balkon aan de Tweede Oosterparkstraat nummer 245 een boek te lezen. Er lijkt geen vuiltje aan de lucht totdat twee

onbekende mannen aanbellen. Het is het begin van een reis via de Hollandse Schouwburg naar Kamp Vught, Westerbork en ten slotte Sobibor. Klaartje bezit een ongekende mentale souplesse om alle verschrikkingen van het kamp te doorstaan. Ze houdt zich vast aan het idee dat ze haar man zal weerzien na de oorlog. Tevens ondervindt zij steun bij lotgenoten, zij delen een kamphumor die hen overeind houdt.

Het leven wordt iets prettiger voor Klaartje als zij te werk gesteld wordt bij Philips. Zij kan het goed vinden met de leiding en wordt goed behandeld. Helaas is dit geluk van korte duur en gaat zij vrij snel daarna op transport naar Westerbork. Daar stopt het dagboek: een paar schriftjes die zij

Boek & Oost

aan de binnenkant van haar tas heeft genaaid. De schriftjes geeft zij mee aan haar zwager als hij haar naar de trein richting Sobibor brengt. In een brief aan zijn broer schrijft deze Salomon de Zwarte: 'Klaar zojuist naar de trein gebracht. Heb al het mogelijke gedaan het haar aange-naam te maken. Bewonderenswaardig flink is ze. Een uit velen die ik hier heb zien weggaan. Ondanks dat ze heel alleen was, slaat ze er zich prachtig doorheen. Onze tafel was zeer onder de indruk omdat ze erg lief voor iedereen is geweest.'

Klaartje de Zwarte-Walvisch heeft de oorlog niet overleefd, de bevrijding kwam te laat voor haar en haar echtgenoot. Dankzij de dochter van Salomon de Zwarte, Miep, is het dagboek geschonken aan het Joods Historisch Museum. Hopelijk komt de wens van haar tante uit om iedereen te laten weten welke verschrikkingen er zijn voorgevallen in de kampen. Die mogen nooit vergeten worden. #

Poppentheater Koos Kneus

Voorstellingen op zondagen, altijd inclusief schminken.

zo 1 en 8 feb 11.00-12.15:

zo 1 en 8 maart 11.00-12.15:

De kleine, stoere fee! (2-4 jr) door gastspeler: Lulu's poppentheater (Marloes Gies)

zo 1 en 8 feb 13.00-15.00:

zo 1 en 8 maart 13.00-15.00:

De fee en de fluisterboom! (4-8 jr) door gastspeler: Lulu's poppentheater (Marloes Gies)

zo 15 en 22 feb 11.00-12.15:

De boskabouter en het egeltje! (2-4 jr)

door gastspeler: Scratch Marionetten (Janet Cratchley)

zo 15 en 22 feb 13.00-15.00:

De Kraai en de Boskabouter (4-8 jr) door gastspeler: Scratch Marionetten (Janet Cratchley)

zo 15 en 22 maart 11.00-12.15:

Bibi's avonturen in de dierenwinkel! (2-4 jr)

door gastspeler: Scratch Marionetten (Janet Cratchley)

zo 15 en 22 maart 13.00-15.00:

Danie's dolle dierenwinkel! (4-8 jr) door gastspeler: Scratch Marionetten (Janet Cratchley)

Reserveren noodzakelijk! Via website of tel.nr. 020-6928532.

Voor reserveren en meer info:

www.kooskneus.nl

Plein Theater

do 29 jan 18.30:

Workshop: My body is a temple, until it isn't – An Kuper & Lucian Squid

vr 30 jan 20.00:

Queer & Friends Café InClusion – TransAmsterdam

vr 6 en za 7 feb 20.30:

De Kussenman – Karina Holla

zo 8 feb 15.00:

De Kussenman foto: Paulina Matusiak&Eddy Wenting

Theatercollege De gloed / Met Nederland in therapie – Solid Art & Projects

vr 13 feb 20.30:

Alopecoid / Live performance, book release & Q&A – PedroAfoxso

za 14 feb 20.30:

De chaos en de ander – Muziektheatergroep Revolve

zo 15 feb 15.00:

Nu even niet – Tessa & Olivier (6+)

zo 22 feb 15.00:

Nieuwe Noten Amsterdam: True Love & Der Lauf der Dinge – Renske Vrolijk (compositie), Bauwien van der Meer (sopraan) en Caecilia Boschman (piano) & James Aylward (fagot)

zo 1 maart 15.00:

Balballoona – Keren Levi / Neverlike (3+)

vr 6 maart 20.30:

Ivanov – Studio_antigon_

zo 8 maart 20.30:

Achter Gesloten Deuren – Cat Smits Company

zo 15 maart 15.00:

Nieuwe Noten Amsterdam: Double Bass – Beltane Ruiz Molina (contrabass) + Fie Schouten (basklarinet), Katharina Gross (cello), Ruud Roelofsen (percussie)

Zie verder: www.plein-theater.nl

Badhuistheater

vr 6 feb 20.00:

Good Egg Improv & David Elms Describes A Room – Double Bill!

za 7 feb 20.00:

Sadomusical

do 12 en za 14 feb 20.00:

Accidental Death of an Anarchist

Zie verder www.badhuistheater.nl

De Nieuwe KHL

do 29 jan 20.00:

De Vegan Veehouder (film)

zo 1 feb 16.00:

Sherry Dyanne

do 5 feb 20.30:

She who makes noise - Canvas I

vr 6 feb 20.30:

She who makes noise - Canvas II

za 7 feb 20.30:

She who makes noise - Canvas III

She who makes noise

zo 8 feb 16.00:

De bedoeling – Magie in muziek

zo 15 feb 16.00:

Gilian Baracs

do 19 feb 20.30:

Jansen Jaagt

do 26 feb 20.30:

Abel's Americanana

zo 1 maart 16.00:

Spinvis & Saartje van Camp

do 12 maart 20.15:

Wiege Wobbe Windhorst

zo 22 maart 16.00:

Poëzie is mijn adem – de poëzie van Remco Campert

Meer info: www.dekhl.nl

Jungle Amsterdam

---ELKE WEEK---

elke ma 14.15-16.15:

Zayna (vrouwenactiviteit met Bouchra)

elke ma 20.00-00.00:

Kizz Meetup, met DJ Traybeatz

elke di 09.15-13.30:

Sfera (dansworkshop)

elke wo 15.30 – 18.00:

Criola Dans & Community Workshop

elke wo 20.00 – 22.00:

Biodanza met Lyan

elke do 09.00 – 12.00:

Luna (Warme Ochtendbijeenkomst)

elke vr 10.00 – 11.30:

Clara (dansworkshop voor vrouwen uit Oost)

---AGENDA---

za 31 jan 20.00-00.00:

Nataraj Amsterdam

zo 8 feb 20.00-00.00:

Lindy Hop

zo 15 feb 18.00-23.00:

Los Classicos: Latin feest voor

30-plussers met DJ Vasco

zo 22 feb 19.00-23.00:

Tango Salon met DJ Arjan 'el Irresistible'

za 28 feb 20.00-00.00:

Nataraj Amsterdam

zo 8 maart 20.00-00.00:

Lindy Hop

zo 22 maart 19.00-23.00:

Tango Salon met DJ Arjan 'el Irresistible'

Zie verder www.jungle.amsterdam

Afvalpaleis

Locatie: Dapperstraat 76-82

open van wo t/m za 12.00 – 17.00:

elke wo 12.00 – 17.00:

Repair Café Elektronica

elke do 12.00 – 17.00:

Repair Café Textiel

elke vr 11.00 – 13.00:

Infopunt duurzaamheid, inclusief

groen- en afvalspreekuur

Zie verder www.jungle.amsterdam

Wereldmuseum Amsterdam

---TENTOONSTELLINGEN---

nu te zien:

Ekow Nimako: Building Black Civilizations

nu te zien:

Made in China

nu te zien:

Teruggeven, houden, of...?

altijd te zien, womi, za en zo:

Raad van de Raaf (kindertentoonstelling)

altijd te zien:

Onze koloniale erfenis

altijd te zien:

What's the story?

altijd te zien:

Things That Matter

---ACTIVITEITEN---

1 en 8 feb 12.00-16.00:

Braziliaans en Caribisch carnaval

za 21 en zo 22 feb 11.00-17.00:

Makersweekend Made in China

t/m 8 maart elke za en zo 12.00-16.00:

Workshop LEGO drukken

elke za en zo 13.30-14.30:

Rondleiding en maakactiviteit Made in China

elke zo 12.00-13.00 en 14.00-15.00:

Rondleiding Made in China in Mandarijn Chinees

en elke womi, za en zo:

Raad van de Raaf: doe-tentoonstelling voor klimaathelden (vanaf 6 jaar)

Meer info, ook over eenmalige activiteiten: <https://amsterdam.wereldmuseum.nl>

Framer Framed

---EXPOSITIES---

13 feb – 17 mei, di-zo 12.00-18.00:

Exhibition: Between Fires – Irrediated Imaginations & Anti-Nuclear Solidarities

Meer info: framerframed.nl

Tot Zover

t/m 28 juni 2026, wo-zo 11.00-17.00:

Expositie: Aat Veldhoen – Realist tot

in de kist

altijd, wo-zo 11.00-17.00:

Top-13 Collectie

Meer info: www.totzover.nl

Genieten

---ELKE WEEK---

elke ma 19.30-21.30:

Bridgecursus voor beginners; meer

info en inschrijven: bridgecursus.

oost@gmail.com.

elke di 17.30:

Resto van Harte, gezellig avondje uit

met driegangen diner

Reserveren: 0900-9003030 of resto-

vanharte.nl

do 29 jan 17.00-20.00:

Fit in Oost nieuwjaarsbijeenkomst

vr 30 jan 19.00-22.30:

Joodse geschiedenis in Oost

za 31 jan 15.30-17.30:

Leven in je buurt! Open Middag

Zelf een initiatief of idee: mail naar

[Sourmiya: s.rhrissi@civicamsterdam.nl](mailto:s.rhrissi@civicamsterdam.nl)

Zie voor programma februari en

maart de Dynamowebsite.

Kijk voor meer
agenda-informatie op
www.oost-online.nl

Gluren bij de Buren**Ook dit jaar op zondag 1 februari**

Ontdek op een mooie zondagmiddag muzikanten, podiumkunstenars en singer-songwriters in Amsterdam Oost. Buurtbewoners hebben hun huiskamers opgesteld voor hun optredens.

Ontmoet je buren en geniet. Reserveren is niet nodig. Een vrijwillige bijdrage voor de deelnemers en het evenement is wel welkom. Alle deelnemers verzorgen drie voorstellingen.

Om 12.45, 14,15 en 15.45

Singer-songwriter Fanny begeleidt zichzelf op piano in Grensstraat 37 bij gastheer Dirk.

Berk, een kleinkunst-solo over vrede en oorlog, wordt gespeeld door Daniil Aleksin in de woonkeuken van Sparrenweg 104. Ivonne, Maria en Janos heten u welkom

Reinier Schimmel zingt liedjes over onbereikbare liefdes en ironische zelfinzichten in zijn eigen keuken aan Paardekraalstraat 61

Om 13.30, 15.00 en 16.30

Los Limonas is een vrienden-groep die flamenco maakt. Te beleven bij Willem en Rishma, Cilliersstraat 67. Ook toegankelijk voor rolstoelen.

Orquesta de Mayo speelt klasieke en nieuwe tango's. Van Piazzola tot eigen composities te horen bij Ellen aan Transvaalkade 31.

Sen en Fen vormen een hecht duo dat een mix laat horen van country en pop. Plek - De Eenhoorn, Maria Telkesstraat 198. Toegankelijk voor rolstoelen.

Adressen

Badhuistheater
Boerhaaveplein 28
badhuistheater@gmail.com

Plein Theater

Sajetplein 29
020-6654568.

Wereldmuseum Amsterdam

Linnaeusstraat 2
020 5688200

Poppentheater Koos Kneus

Iepenplein 40
020-6928532

Jungle Amsterdam

Tweede van Swindenstraat 26
020-7373326,

De Nieuwe KHL

Oostelijke Handelskade 44A
020-7791575

Framer Framed

Oranje-Vrijstaatkwade 71

Tot Zover

Kruislaan 124

Genieten

Oranje-Vrijstaatplein 2
0900-9003030

Meer dan kort moment van vreugde?

Tekst: Frans van Lier | Fotografie: Edo Kuipers, kunstwacht.nl

In het tuig, waarin een zeiler zich vastsjort tegen de storm, heeft Peter Baren, toen 27 jaar (nu 71) veertig minuten tegen een muur aan gehangen, handen en voeten goud geverfd. Scheef hangend bewoog hij met moeite want het deed behoorlijk pijn. Maar ja: het was een performance en sindsdien heeft hij er vele gedaan, in binnen- en buitenland.

Peter Baren uit Amsterdam-Noord (geboren in Haarlem) is een buitenbeentje in de wereld der kunsten: body-art, zoals dat een tijd geleden heette, performances dus, is hem even vertrouwd als beeldende kunst, driedimensionale en monumentale projecten of speciale teksttoepassingen. Dit laatste zoals in het monument op de zijgevel van het Hoekhuis, zorgcentrum bij De Open Hof in de Fizeastraat bij het Amsteldorp.

Doodshoofd

Een tekst uit de 16e eeuw heeft Baren daar een muurvullende gestalte gegeven in een constellatie van groene en paarse schijven, respectievelijk het leven en de dood symboliserend, als een levensboom verbonden aan een centrale regenpijp. Kom er maar 's op. De tekst is Latijn: *Ecquid sunt aliud quam brevi gaudium?* Ofwel: Is er wel iets anders dan een kort moment van vreugde? Tja, daar vraag je wat. Baren viste die levensvraag op uit een schilderij in het Frans Halsmuseum

van zekere Adriaen van Nieulandt (tik die naam in en je hebt het hallucinerende schilderij met doodshoofd en de tekst in een centraal banier). Met zijn toepassing daarvan won hij in 1994 een openbare opdracht voor de decoratie van het Hoekhuis. Aan

Een levensboom verbonden aan een centrale regenpijp

de thermisch verzinkte levensboom verbond hij de acht schijven en elk gaf hij een zwarte schets onder een witgetekend woord uit de bespiegelende tekstregel. Zo zien we in groen een gestileerd vogelbeeld, een vleug van een echoscopie, de handen van Jezus, een kindertekening van een echtpaar en in paars o.a. het hiernamaals in een Australische grottekening en een door een kind getekend spook.

Memento Mori

Wat bindt hem zelf aan die sceptische vraag: is er wel iets meer dan eventjes geluk? 'Het memento mori misschien', aarzelt de juist zo welbespraakte kunstenaar: 'gedenk te sterven. Ik heb die regel eerder als banier gehangen aan hoge palen bij de Westergasfabriek. Aan de achterzijden van die wapperende banieren had ik uitvergrotingen van het aidsvirus geschilderd.' Toen nog dodelijke extase immers. Twee huwelijken leverden hem drie succesvolle kinderen: een dochter van 33 en twee zonen van 23 en 19. Toch iets meer dan een kort moment van vreugde. In zijn spraakzaamheid kan

Op de zijgevel van het Hoekhuis in Amsteldorp is het kunstwerk te zien

men tasten naar zijn ik. Hij was een in zwart gehulde sjamaan in een performance in Chengdu in China (vorig jaar) en eerder deed hij de wonderlijkste verhullingen op festivals in Bratislava, New York, Amsterdam en later dit jaar in Riga. Zie het allemaal – verbluffend – via peterbaren.com. #

Het belang van kunst op school

In één doek gevangen

Tekst en fotografie: De Rode Loper op School

De Rode Loper op School ontwikkelt samen met circa 30 kunstdocenten een grote verscheidenheid aan cultuureducatieve programma's voor het primair onderwijs in Amsterdam: van letteren, beeldende kunst, mode, theater, muziek, tot film, nieuwe media en kunst- & techniek.

De kunstdocenten verzorgen de lessen op de scholen, allen zeer gedreven professionals, met diverse achtergronden. Onze kunsteducatieve projecten maken veel los bij de kinderen. We laten hen op een andere manier naar zichzelf, naar de ander en naar hun omgeving kijken. Zo leren kinderen zich uit te drukken over hun leefwereld en over maatschappelijke onderwerpen. Dat is in een snel veranderende wereld en in onze bruisende stad Amsterdam, heel belangrijk.

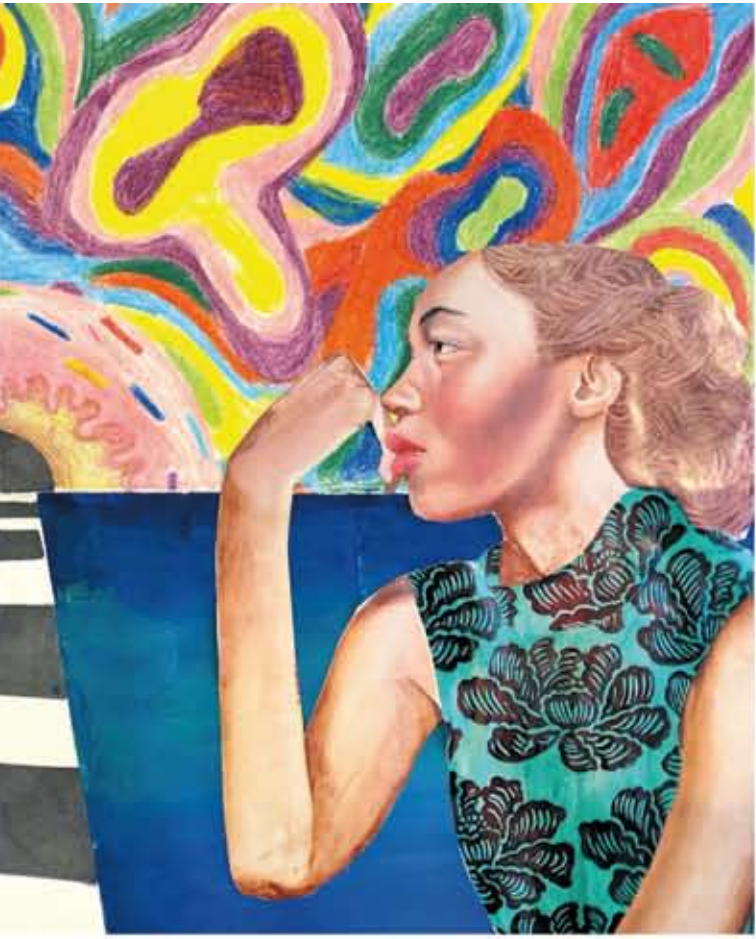
We vroegen de kunstdocenten, onze vrijwilligers en het team een quote over het belang van kunsteducatie te verwerken op doek. Dit *Gesamtkunstwerk* laat zien wat kinderen ons teruggeven, het bekrachtigt het belang van kunst op school! #

Het Pieter Nieuwland College is een gezellige havo/vwo-school met veel aandacht voor heel goed onderwijs. We willen natuurlijk dat onze leerlingen straks goed voorbereid de wereld ingaan. En dat betekent ook: goed weten wie je bent, waar je goed in bent, waar je blij van wordt en welk talent je hebt. Of het nu om theater, muziek, dans, techniek, ict of sport gaat. Of natuurlijk kunst: kijk maar op deze twee pagina's.

Wil je meer weten? Ga dan op onze website – www.pieternieuwland.nl – naar 'Extra' en ontdek wat er bij ons op school allemaal te doen is.

Festival toont buurtfilms

Tekst: Wendy Danser | Fotografie: ABFF en Frank Schoevaart

Dit jaar vindt op 14 en 15 februari in de OBA Oosterdok alweer voor de tiende keer het Amsterdams BuurtFilmFestival (ABFF) plaats. Een jaarlijks filmfestival voor en door bewoners met (korte) films over Amsterdam.

Een kijkje bij een filmlab van ABFF

Tijdens het festival worden 37 films van Amsterdamse makers vertoond. Deze zijn gebundeld in zes 'cocktails' (drie per dag) en duren elk 75 minuten. Na elke serie krijgt het publiek de gelegenheid om met de filmmakers in gesprek te gaan.

De films hebben verschillende thema's en geven een goede indruk van alles

wat Amsterdammers in de stad bezighoudt. Ze tonen aan hoe rijk, divers en verrassend de stad is. Van korte films, tot creatieve TikTok-films (genaamd AdamTok) gemaakt door amateurs en professionals: jong en oud.

Stemmen

Het festival sluit af met de uitreiking

van prijzen voor de categorieën beste documentaire, beste fictiefilm, beste ABFF-FilmLab, Amsterdammer in beeld en AdamTok. Voor de publieksprijs - die eind februari wordt uitgereikt - kunnen mensen na afloop van het festival de films thuis online bekijken en een stem uitbrengen op hun favoriete film.

Voor de Kunst

Het Amsterdams BuurtFilmFestival is een initiatief van filmmaker Kibret Mekonnen en wordt sinds 2015 georganiseerd door de stichting Aimiro Mediahuis, met de hulp van vele vrijwilligers en sponsors. In 2024 ontving het festival een bijdrage van het VSB-fonds en in 2025 won Kibret Mekonnen de Hogenbijn Filmprijs. Het geld van het fonds en de Filmprijs is ingezet voor de realisatie van eerdere festivals. Om het festival ook dit jaar mogelijk te maken is de sponsoractie 'Voor de kunst' opgezet. Inmiddels is er bijna 13.000 euro ontvangen en bijdragen blijven meer dan welkom via: <https://abff.nl/meedoen/>

Kick-off en foto-expositie

Op 31 januari komen alle deelnemende filmmakers samen in het restaurant A Beautiful Mess op de Oosterdokkade om zich voor te bereiden op het grote festi-

val op 14 en 15 februari. Tegelijkertijd vindt de opening plaats van de fototentoonstelling 'ABFF tien jaar', die twee weken lang voor het publiek te bezichtigen is. Op deze locatie wordt verder tijdens het festival op 14 februari vanaf 19.00 uur een smakelijk reflectiediner georganiseerd.

A Beautiful Mess is een horecaconcept dat is ontwikkeld door Refugee Company. Deze organisatie biedt betaalde banen en vrijwilligerswerk aan zodat mensen die ooit naar Nederland zijn gevlucht, werkervaring opdoen en economisch onafhankelijk worden. #

Kaarten

Ga voor kaarten en het programma naar <https://abff.nl/>

'Ook een terugblik op eigen leven'

Tekst: Lennie Haarsma | Fotografie: Bianca Sistermans

Eind november 2025 verscheen de langverwachte biografie over Joost Zwagerman. Het boek kreeg de mooie titel *Zwaag, de zeven levens van Joost Zwagerman*. Op welke manier gaf Maria Vlaar, dé biograaf van Amsterdam-Oost, vorm aan het turbulente leven van Zwagerman?

Maria: 'Het is belangrijk dat je als schrijver een eigen toon en een herkenbare stem hebt. Ik heb een beschouwende blik en een literaire stijl, maar ben journalistiek onderzoek begonnen en ben toen gaan schrijven. Ik had achttien onderwerpen, allemaal thema's die in het werk van Zwagerman voorkomen. Ook vrouwengeschiedenissen, waar nu zoveel ophef over is. En zelfmoord komt in zijn werk veelvuldig voor. Ik wilde het thematisch aanpakken, omdat ik niet wilde dat hij op de laatste pagina doodgaat. De religieuze en kunstzinnige opvattingen van Joost kwamen in het laatste hoofdstuk; dat is ook het meest essayistische. Ik wilde duidelijk maken dat ik geen uitgesproken mening over zijn levenswijze heb. Het is Joost zelf die een streng moreel oordeel over zichzelf had. Eén van de recensenten noemt de biografie een mentaliteitsgeschiedenis van een generatie en dat vind ik een groot compliment'.

Lekker dansen

Het schrijven van de biografie was voor Maria ook een terugblik op haar eigen leven en op het literaire universum van toen, waar vrouwen geen rol speelden. 'Net als ik kwam Joost uit een katholiek West-Fries gezin en was Nederlands gaan studeren aan de UvA. In 1990 ben ik redacteur geworden bij De Bezige Bij. Ik kwam ook in café het Paleis en ging ook lekker dansen in de Mazzo en RoXy.

Het was een gedeelde wereld. Ik was in de jaren '80 een rebels meisje en kreeg te maken met mannen op de apenrots. Om te functioneren in zo'n wereld is het nodig zowel kritisch als dienend te zijn. Ik ben een late debutant en dat had ook te maken met de rol van vrouwen als redacteur en als schrijver. Ook ik ben seksistisch benaderd en was onderhevig aan de blik van mannen, een blik die je ook verinnerlijkt. Ik moest het van mijn intellect en kritische geest hebben.

'De biografie is ook een mentaliteitsgeschiedenis'

Wat ik met het boek ook wil zeggen is dat de literaire en culturele wereld in die tijd moeilijk was voor vrouwen maar voor mannen net zo goed! Joost kon de omgangsvormen eigenlijk niet aan. Nu bestaat de wereld van de uitgeverij voor 80% uit vrouwen. Vrouwelijke schrijvers steunen elkaar en zitten niet altijd in een concurrentiepositie. En ze gaan leuker en vriendelijker met elkaar om'.

Rustplek

In de biografie wordt duidelijk dat Amsterdam voor Joost uiteindelijk geen

Maria Vlaar: 'Ik heb geen uitgesproken mening over zijn levenswijze'

echte rustplek was. Voor Maria, die in de Watergraafsmeer woont, wel: 'Absoluut; ik woon hier nu zeven jaar. Het is een fantastische plek om te wonen: veel contact met de burens; we hebben een straatapp, waar ook spullen op worden gezet. Er wordt goed voor elkaar gezorgd. De hele buurt vind ik heel fijn!'

Luister ook op YouTube naar het interview dat de in Oost bekende Rob Zwetsloot ruim een maand geleden met Maria hield over *Zwaag*. En lees naast de boeiende recensies uit kranten veel info op de website van Maria: www.mariavlaar.com #

Voor een wandelaar valt er veel architectuur te genieten in Oost en de Watergraafsmeer. Denk daarbij aan leuke details, stijl, inpassing, materiaalgebruik, ritme en maat in de gevel.

Deze rubriek licht dat uit en laat ook meer weten over de ontwerper van het object. Naast al lang bestaande bouwwerken komen ook vernieuwing en toevoegingen aan de orde.

Verheven namen, eigenheid en inpassing

Tekst: Robert van Andel | Fotografie: Henk Pouw

De straatnamen in Oostpoort verwijzen naar onwerkelijke werelden. De politieke droom van Oranje Vrijstaat kreeg een kade, en verderop iedere laan of plein een mythe of utopie, zoals

Oostpoort mag gelden als een geslaagd voorbeeld van herontwikkeling van een oud binnenstedelijk industrieterrein. Dit succes lijkt vooral bepaald door de opvallende heel eigen architecturale vormgeving van de kern. De zorgvuldig vormgegeven nieuwbouw buiten deze kern is even verdienstelijk en houdt rekening met de oudere en langer bestaande bouw. Toen Nederland zestig jaar geleden overstapte op Gronings aardgas bij de vorige energietransitie, werd de kolengestookte Oostergasfabriek buiten gebruik gesteld. Het gebied met verspreid laat 19de-eeuwse utiliteitsbebouwing verrommelde daarna. Het industrieel erfgoed wachtte op sloop of herbesteding. Gelukkig werd het het laatste. De leiding over de ontwikkeling van het stedenbouwkundig plan werd gegund aan Sjoerd Soeters (1947) van Soeters Van Eldonk architecten. Deze had al zijn naam gevestigd met zeer opvallende bouwwerken die stijlkenmerken hebben van het post-modernisme; vorm volgt functie hier juist helemaal niet meer. De veelkleurige, spectaculaire, barokke, speelse automatenhal in Zandvoort is er een voorbeeld van, net als de Johan Cruijff Arena en de gestapelde zaanse geveltjes in de hoogbouw van het centrum van Zaandam.

Vrolijke eigenheid

Een ommetje over het voetgangersgebied midden in Oostpoort voert vanaf de Linnaeusstraat over het Land van Cogneplein naar de Waldenlaan. Deze laan omsluit de kern van het gebied en heeft links een lange uitloper diep de woonwijk in. De woningbouw boven de winkels ademt vrolijke eigenheid, het kenmerk van Soeters' architectuur.

Cocagne

Het Land van Cocagne is een mytisch, utopisch land dat in middeleeuwse romaanstalige volksverhalen voorkomt. Alles is er overvloedig aanwezig en men leeft er zonder zorgen. In het Nederlands zou men spreken over Luilekkerland. In de verhalen dient het als een satirische tegenhanger van het dagelijks bestaan.

Walden

'Walden, a life in the woods' is de titel van het hoogromantische midden 19de-eeuwse boek van de Amerikaanse schrijver Henry David Thoreau. Hij doet verslag van zijn jarenlang eenvoudige, zelfvoorzienende verblijf aan het meertje 'Walden Pond' in Massachusetts, USA als mens in spirituele verhouding tot de natuur. De Nederlandse romantische literator, Frederik van Eeden, liet zich inspireren en stichtte een utopische kolonie 'Walden' bij Bussum. Hij publiceerde zijn dagboekverslagen rond 1900: 'Walden tussen droom en daad'.

Atlantis

Atlantis is een mythische, verdrongen cultuur die ooit ergens in de Atlantische oceaan bestaan zou hebben. Het verhaal stamt uit de dialogen Timaeus en Critias van Plato over een in zijn tijd (4e eeuw voor Christus) allang ondergegaan, groot, machtig eilandrijk voorbij de 'zuilen van Herakles', de straat van Gibraltar. Men ziet er een literaire allegorie op overmoed in.

Oranje Vrijstaatsplein

De naam Oranje Vrijstaatsplein sluit mooi aan op de straatnamen van de Transvaal/Afrikaander buurt. Het verwijst naar de ongebonden eigen republiek die boeren van oorspronkelijk Nederlandse afkomst midden 19de-eeuw stichtten in het Zuid-Afrikaanse binnenland. Zij onttrokken zich daarmee aan de Engelse kolonisatie. Het belang van de oorspronkelijke bevolking werd daarbij helaas veronachtzaamd. De naam roept ook in herinnering dat provo, activist en politicus Roel van Duijn in 1970 met de kabouterbeweging een eigen Oranje Vrijstaat oprichtte als ludieke beweging tegen consumptisme, woningnood en de aantasting van natuur en milieu.

Alle lijnen zijn rondingen, herhaalde gevelstructuren staan steeds onder een andere hoek. De laan voert rechts naar het Oranje Vrijstaatsplein waaraan het relatief veel conventioneel en meer ingetogen gele stadsdeelkantoor van Kraaijvanger Urbis architecten staat. Hier linksom naar het Atlantisplein waaraan de wonderlijk kale bruine gevel van Q-Factory ligt. Gelukkig is achter je rug iets bijzonders te zien: enkele gemetselde spiralen in de zuilen naast de Action winkel. Deze zuilen zijn een direct erfbetoon aan een decoratief toppunt van 100 jaar oud Amsterdamse School metselwerk elders in het schoolgebouw van het Amsterdams Lyceum aan het Valeriusplein in Zuid. In de lange uitloper van de Waldenlaan is meer leuk decoratief metselwerk te zien verderop aan het gebouw van basisschool 'De Kraal' en aan de woningen bij de spoordijk. Maar linksaf op het Atlantisplein volg je ook de Waldenlaan en kom je uiteindelijk weer uit bij het Land van Cogneplein.

Tuin van Hera

In de klassieke Griekse mythologie was dit een hof die meestal ergens op de berg Olympus is gesitueerd en behoort aan Hera, de vrouw van oppergod Zeus. In de verhalen gebeurt van alles af waarbij - zeer opvallend - appels een rol spelen.

Inpassing

Een zichtbaar resultaat van de zorgvuldige inpassing van de nieuwbouw buiten het kerngebied is de lange gevelwand met onderbrekingen aan de Oranje Vrijstaatskade. Dat is vooral goed te zien van over de Ringvaart vanaf de Linnaeusgade. Enkele gerestaureerde

Paradijsplein en Waldenlaan. De werkelijkheid van de Oostpoort-architectuur biedt bezoekers toch ook plezier.

industriegevels met brede stompe punten voor zadeldaken uit 1885 worden nu herhaald in een lange rij veel smallere gevels met wat smallere stompe punten die geplaatst zijn voor de zadeldaken van aantrekkelijke nieuwe woonhuizen. De huizen hebben als toegift een verhoogde tuin aan de autovrije kade terwijl het huisadres zich aan de andere kant bevindt aan de Tuin van Hera.

Schuine daklijst

Aan de Polderweg werden enkele woontorens opgetrokken tegenover de gevel van de uit lange horizontale lijnen bestaande, modernistische glas- en staalbouw van het Montessori Lyceum naar ontwerp van Hertzberger.

Vorm volgt hier functie niet meer

De lijnen in deze torens zijn vertikaal, heel subtiel, maar zijn de bovenste etages niet in baksteen maar grijs afgewerkt, waardoor de hoogte niet afsteekt tegen de grijze lucht maar juist daarin overgaat.

Nog een leuk voorbeeld van zorgvuldige inpassing van nieuwbouw is heel duidelijk te zien vanaf de Linnaeusgade helemaal bij de Middenweg. Kijk naar het appartementengebouw aan de Linnaeusstraat waar onderin een Jumbo gevestigd is. Direct daarachter is in drie geledingen een heel fors wooncomplex met een lichte baksteen gevel opgetrokken. Subtiel hebben de opvolgende geledingen steeds een etage erbij zodat een schuine daklijn omhoog vanaf het oude complex ontstaat.

Balkonnetjes van Stam

Aan het einde van de wederopbouwperiode in de zestiger jaren werd de galerijwoningentoren aan de Linnaeusstraat gebouwd waar eerder een synagoge stond. Deze toren is ontworpen door Mart Stam, die zijn carrière begon in de kring van het vooroorlogse 'het nieuwe bouwen'. De socialist keerde teleurgesteld terug uit de Sovjet Unie en kreeg deze opdracht. De galerijen aan de noordkant zijn nu afgeschermd met glas. Aan de andere kant valt op dat hij simpel varieerde met het ritme van de balkonnetjes. Als je maar kijkt is er altijd wat te zien! #

Marga Minco-huis verpietert

Tekst en fotografie: Jaap Kamerling | Illustraties: King Architecten

Het bekende Marga Minco-huis aan Tweede Oosterparkstraat 265, in het chique oneven deel vanaf de Linnaeusstraat tot aan het Kastanjeplein, staat al drie jaar te verpieteren. Het is een voornamelijk neo-renaissance pand met een markante topgevel, dat decennia bewoond werd door de Joodse schrijfster Marga Minco, die in 2023 op 103-jarige leeftijd overleed. Sindsdien stond het leeg tot er krakers in trokken, die in oktober het pand moesten verlaten op straffe van dagelijkse boetes.

We spreken met Martin Verbeet, voormalig stadsdeelvoorzitter van Oost, en met Yteke Waterbolk, die naast het pand woont. Haar man, uitgever Bert Bakker, overleed een paar jaar geleden. Met hem voerde ik tien jaar geleden strijd namens Erfgoedvereniging Heemschut om de straat tot gemeentelijk stadsgezicht te verklaren. Dat lukte toen niet omdat een aantal bewoners vreesde dat ze dan niets meer aan hun interieur zouden mogen veranderen. Een wat overdreven vrees overigens.

Bouwvolume

Een grote groep bewoners maakt zich nu kwaad over de omgevingsvergunning, die de gemeente lijkt te gaan verlenen voor een grondige vergroting van het huis. Een projectontwikkelaar heeft het pand gekocht om het te vergroten en

daarna waarschijnlijk te verkopen. De verbouwing gaat flink wat bouwvolume toevoegen. Er komt een extra verdieping bovenop. Het souterrain, nu slechts een kleine ruimte onder de keuken van 4 bij 5 meter en 79 cm hoog, wordt uitgediept met een betonnen bak, te dicht op de fundering en over de hele oppervlakte van het pand. Er komt ook een uitbouw achter in de tuin.

Verkeerde keelgat

In eerste instantie accepteerde de Welstandscommissie het plan niet omdat de nieuwe extra verdieping zowel aan voor- als achterzijde een groteske mansarde kap liet zien. Als concessie handhaafde de architect aan de voorkant toen de bestaande top maar rommelde er aan de achterkant toch nog een bovenuit torenende mansardekap op. Een 'concessie' die de bewoners rondom naast de andere verbouwingen, helemaal het verkeerde keelgat inschoot. Ze zijn boos dat de Welstandscommissie dit allemaal heeft geslikt. Een bezwaarschrift tegen de vergunning is nu in behandeling. De omwonenden hebben bovendien een raadsadres ingediend. Daarin laken zij individuele verbouwingen, die slechts de huizen-speculatie dienen en de leefkwaliteit en het historisch karakter van 19de-eeuwse buurten aantasten.

Ook houdt de gemeente bij zijn vergunningverlening te weinig rekening met verzakingschade en overlast voor bewoners van belendende panden. Yteke wijst erop dat de panden naast het Marga Minco-pand samen een fundering hebben en dat het uitgraven van de kelder en plaatsing van een betonnen bak de fundering van meerdere panden eromheen aantasten. En aan de bovenkant achter worden het gevelritme en karakter van het neo-renaissance pand ernstig verstoord door het Fremdkorper van een mansarde kap achter, die uitsteekt boven de gevel voor, wat een soort Eftelingeffect sorteert.

Yteke Waterbolk en Martin Verbeet staande voor het Marga Minco Huis

Speculatie

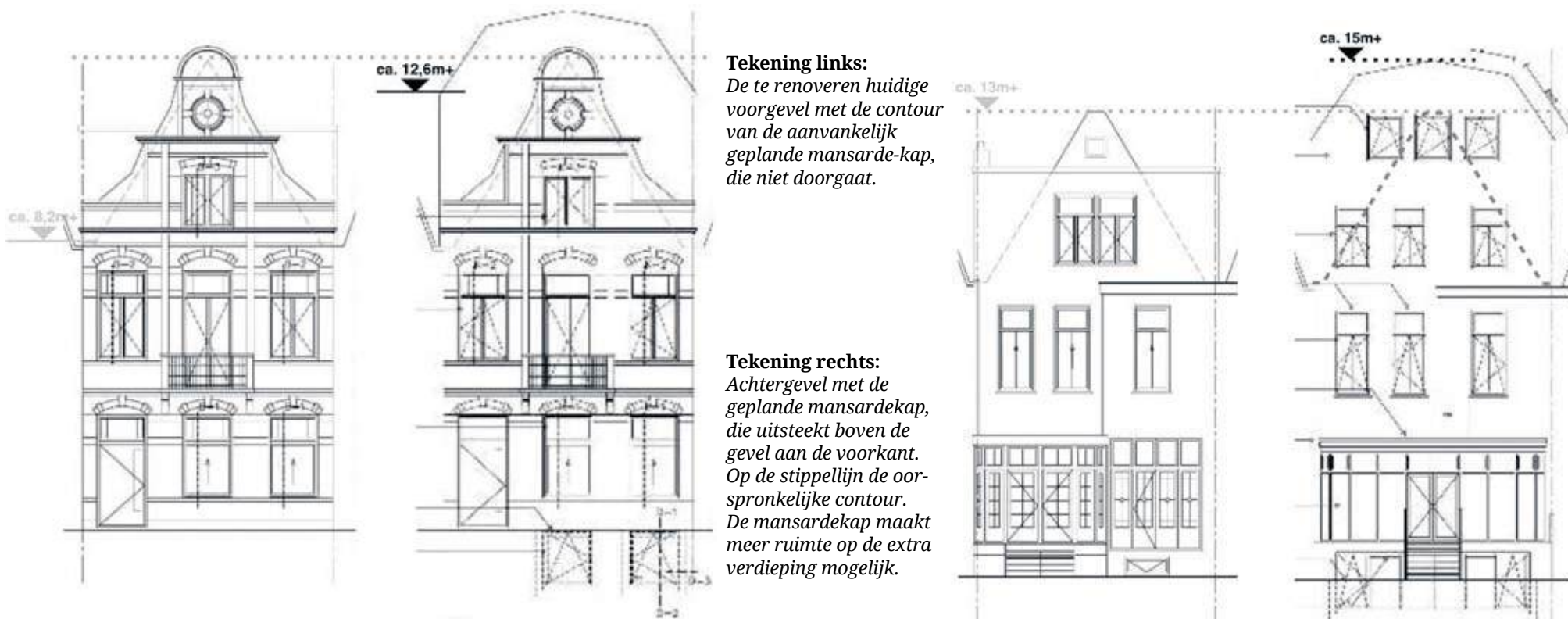
Verbeet wijst er nog op dat de gemeente wel degelijk over instrumenten beschikt om dit soort speculatie met bijzondere panden te voorkomen, maar er onvoldoende gebruik van maakt. Er is niet alleen het Welstandstoezicht maar ook de Opkoopbescherming, de Actienota Betaalbare Woningvoorraad, Woonagenda 2025, de Zelfbewoningsplicht, enzovoort. En de ontwikkelaar kan wel zeggen, dat hij woonruimte toevoegt, maar ook het bestaande pand zou je kunnen splitsen. Het gaat hem er vooral om meer dure meters te kunnen verkopen, voorbijgaand aan overlast en

schade voor omwonenden en respect voor historische schoonheid. Verduurzaming en modernisering zullen altijd wat overlast geven, maar dit is een vorm van speculatie. Een trend, die volgens Verbeet helaas lijkt aan te slaan in Oud-Oost. De gemeente hoort dat niet te faciliteren, vinden de ondertekenaars van het adres.

Het raadsadres komt rond februari in de gemeenteraad. Erfgoedvereniging Heemschut en GroenLinks/PvdA steunen het adres, de D66-wethouders op stads- en stadsdeelniveau van Monumenten hopelijk ook. #

Marga Minco (31 maart 1920-10 juli 2023) was een bekende Nederlandse schrijfster. Haar echte naam was Sara Minco en ze was joods. Ze begon te werken als journalist, maar werd na de inval van de Duitsers in Nederland ontslagen, vanwege haar joodse afkomst. Tijdens de bezetting dook zij onder, onder de schuilnaam Marga Faes. De voornaam Marga besloot ze te houden. Ze overleefde als enige van haar gezin de oorlog. Vlak na de oorlog trouwde Minco met de bekende dichter Bert Voeten.

De oorlog werd een belangrijk thema in haar werk. Haar debuut werd haar bekendste boek, *Het bittere kruid* (1957). Het werd een klassieker en is in negentien talen vertaald. Minco won in 2005 de Constantijn Huygensprijs voor haar hele oeuvre en in 2019 de P.C. Hooft-prijs. In 1969 betrok Minco het huis aan de Tweede Oosterparkstraat, waar ze tot haar dood bleef wonen.

Tekening links:

De te renoveren huidige voorgevel met de contour van de aanvankelijk geplande mansardekap, die niet doorgaat.

Tekening rechts:

Achtergevel met de geplande mansardekap, die uitsteekt boven de gevel aan de voorkant. Op de stippellijn de oorspronkelijke contour. De mansardekap maakt meer ruimte op de extra verdieping mogelijk.

Drie tinten wit, vier tinten bruin

Tekst en fotografie: **Hella de Groot**

Met de vele conflicten en spanningen die de wereld teisteren, zou je bijna vergeten dat Oekraïne ook onverminderd moet vechten voor zijn bestaan. De organisatie *Volunteers with No Limits* weeft met een team van vrijwilligers uit alle windstreken, onder andere uit Amsterdam-Oost, camouflagenetten om Oekraïne te beschermen.

Wie de lichte werkruimte van *Volunteers with No Limits* in de Pijp binnenkomt ziet behalve rekken vol kleding en kasten met huishoudelijke artikelen (donaties voor Oekraïners) twee houten frames die dienen als weefgetouw waarmee camouflagenetten worden gemaakt. De camouflagenetten – formaat: 4 bij 6 meter – beschermen legerenheden in de loopgraven in Oekraïne. Er is een vaste kern van tien tot vijftien vrijwilligers die iedere vrijdag aan de netten weven. De vrijwilligers van *Volunteers with No Limits* produceren zo'n drie tot vijf netten per maand.

Wintertinten

'Ons belangrijkste doel,' zegt Maxim, coördinator bij *Volunteers with No Limits*, 'is dat de netten onzichtbaar zijn, ze moeten helemaal opgaan in de omgeving' (in dit geval: het omringende gebied van Charkov, vlakbij de Russische grens, red.). 'Er mag geen patroon zichtbaar zijn voor drones, geen ronde vormen, geen strepen,' vervolgt hij. Hij wijst naar een rek waar stroken stof naar kleur – een paar tinten wit voor sneeuw, een paar tinten bruin en beige voor bladeren – zijn opgehangen. De stroken zijn op een aantal plekken ingeknipt, als Maxim er één uitvouwt krijgt het strookje iets fladderigs. Vrijwilliger Iryna uit Oekraïne pakt het aan en knoopt het uiteinde vast aan de draad

Vrijwilliger Iryna met de repen stof voor het camouflagenet

waarmee het weefgetouw is opgespannen en draait de strook verder langs de draad, naar boven, dan weer naar beneden. 'Als een slang,' glimlacht ze. Niet te stevig, niet te los. Aan de andere kant van het net doen twee andere vrijwilligers hetzelfde. De stukjes stof ogen als vinders die zijn neergestreken. Die stof, vliesdoek, is misschien niet ecovriendelijk, merkt Maxim op, maar ze heeft precies de juiste kwaliteiten voor de camouflagenetten: vliesdoek

behoudt onder alle omstandigheden haar kleur en textuur, en water glijdt er zo vanaf.

Sneeuw in Oekraïne verandert het landschap niet, ook steen, sneeuw, modder en hout zijn geschikt om te camoufleren, legt Maxim uit. De uitdaging zit 'm in het voorjaar met al zijn groen, waardoor het landschap dagelijks verandert. Het weven is tijdsintensief; In Nederland valt er qua tempo moeilijk tegenop te weven, hoeveel tinten groen de vrijwilligers ook tot hun beschikking hebben. Ook het aantal vrijwilligers wisselt per week.

Meditatief

Aan de rand van het grootste weefgetouw zit vrijwilliger Margriet uit de Oosterparkbuurt zorgvuldig repen katoen te draaien tot er een koord ontstaat dat ze uiteindelijk met een festonsteek aan het net vastmaakt. Prettig secuur werk, vindt ze, meditatief zelfs. Met de katoenrand kan het camouflagenet van het frame worden losgemaakt.

Margriet meldde zich ruim een jaar geleden bij *Volunteers with No Limits* aan toen ze via een collega hoorde van het 'netwerkproject'. 'Ik heb twee goede vriendinnen in Oekraïne en ik wilde graag iets doen. En je kunt hier als

Twee houten frames die dienen als weefgetouw voor de camouflagenetten

vrijwilliger altijd iets doen wat je ligt.' Ze begon najaar 2024 met het schrijven van kaarten met teksten om de militairen in Oekraïne een hart onder de riem te steken, maar ze hielp ook bij het samenstellen van voedselpakketten. Nu werkt ze voornamelijk mee aan het net. En dat wordt gewaardeerd. Er komt regelmatig een dankbericht terug uit Oekraïne. Ze toont op haar telefoon een foto van drie militairen voor een paar dozen met 'droge eetwaren'. Ze herkent de theedoosjes die ze zelf heeft ingepakt. De gezichten van de militairen zijn niet-herkenbaar gemaakt, maar de handen zijn vrij en de vingers maken een V-teken. #

Meer weten over *Volunteers with No Limits*? Check www.vw-nl.org of Instagram: [@help_ukraine_nl](https://www.instagram.com/help_ukraine_nl)

Tekenkabinet van Manja van der Storm

Tekst: **John Prop** | Fotografie: **Frank Schoevaart**

Manja van der Storm tekent al zolang als ze zich kan herinneren. Momenteel toont ze een selectie van eigen werk in haar pop-up galerie Tekenkabinet aan de Dapperstraat.

Geboren in een kunstminnend gezin en van kleins af aan bezig met tekenen en knutselen was Manja van der Storm (55) welhaast voorbestemd om de kunst in te gaan. Op de Groningse Academie Minerva begon ze een opleiding grafisch vormgeven. Het vooruitzicht om altijd in opdracht te moeten werken, plus het feit dat haar docent verklaarde dat haar letters onleesbaar waren, maakte dat zij al gauw naar de afdeling 'autonoom' overstapte. Tijdens haar studie kon ze gedurende enkele weken gebruik maken van een kunstenaarsatelier in een nabijgelegen dorp en om daar in haar eentje te werken bleek goed te bevallen. Het was ook daar dat zij in aanraking kwam met een nieuw en spannend materiaal: 'Siberisch krijt' bleek veel weerbarstiger dan houtskool of pastelkrijt. Dat maakte het onvoorspelbaar en ruw om mee te tekenen. Bovendien is het diepzwart, en dat paste goed bij mijn punk- en new wave-smaak.'

Manja werkt na al die jaren nog steeds met Siberisch krijt, maar haar tekeningen zijn gaandeweg abstract geworden. Het gros bestaat uit strak afgebakende vormen met een rafelig hart: 'Ik zie de resultaten als zelfportretten. Niet letterlijk, maar wel qua karakter: soms zwaarmoedig, maar meestal vrolijk. En zwart natuurlijk, net als mijn kleding dat nog altijd is.'

Manja bij haar werk: 'Ik zie de resultaten als zelfportretten'

Tekenkabinet

Hoewel Manja alles zoveel mogelijk zelf in de hand houdt, stelt ze regelmatig werk tentoon van collega-kunstenaars. 'In Groningen heb ik vijf jaar lang een galerie aan huis gehad, tot ik in het jaar 2009 voor de liefde naar Amsterdam kwam. Ook hier wilde ik exposities met werk van mezelf en anderen organiseren. Dertien jaar geleden startte ik daarom het Tekenkabinet, een

(meestal antikraak) heeft het Tekenkabinet, naast een aantal landelijke uitstapjes, al op heel wat verschillende Amsterdamse locaties gezeten: van Westerpark tot Kalkmarkt en van Amstelpark tot Singel. En sinds begin oktober zit ik dus hier in Oost.'

Punk

'Jaarlijks organiseer ik als Tekenkabinet twee of meer groepstentoonstellingen. Daar melden zich al gauw een kleine driehonderd kunstenaars voor aan, waaruit ik er doorgaans zo'n honderd selecteer. Voor al het getoonde werk geldt dat het op maximaal A3-formaat is en niet ingelijst. En ik moet het uiteraard zelf interessant of prikkelend vinden, niet per se mooi. Ik richt alles zelf in, doe de publiciteit en maak ook iedere keer een catalogus. En ook het runnen van de Tekenkabinet-webshop en de verzending van verkocht werk doe ik zelf. Nooit uitbesteden wat je zelf kunt doen, die *do it yourself*-mentaliteit heb ik van de punk geleerd.'

Een volgende, veertiende Tekenkabinet editie komt er zeker in 2026, maar is mede afhankelijk van hoe lang Manja in de Dapperstraat kan blijven. Tot die tijd is een regelmatig wisselende presentatie van eigen werk (onder de titel *Kabinet K*) te bezoeken. Bezoek de website om op de hoogte te blijven. #

Tekenkabinet, Dapperstraat 143
Geopend: vrijdag en zaterdag 13.00 - 16.00 uur
en op afspraak, www.tekenkabinet.nl

'Grootse tekenkunst op klein formaat'

De Tijger in jezelf loslaten

Tekst: Ank Engel | Fotografie: Yoram Diamand

Toneelvereniging De Tijger, een initiatief van Mustapha El Jarmouni en Floris Timman, voert sinds 2018 twee keer per jaar meerdere éénakters op in het Cultureel Centrum in de Batjanstraat. Waar komt het enthousiasme van de leden vandaan er iedere keer weer een interessante voorstelling van te maken?

In de Batjanzaal, die wordt beheerd door Stichting Schaakschool Indische Buurt onder leiding van Mustapha, worden veel activiteiten georganiseerd. Het is een theaterzaal met alle faciliteiten om toneel te spelen. De naam van de toneelvereniging doet denken aan het Indische verhaal over de Kantjil en de Tijger. Dat past bij de Indische buurt, maar de naam staat ook voor passie en durf.

Eigenwijze regisseur

Als we over passie spreken dan is regisseur Floris Timman de juiste regisseur voor een vereniging met de naam De Tijger. Hij wil niets liever dan de tijger loslaten in iedere acteur en verwacht enthousiasme en vooral een eigen inbreng van iedere deelnemer. Floris heeft geregisseerd in de Zaanstreek en in Waterland en heeft verschillende acteer cursussen en masterclasses gevolgd. Hij maakt gebruik van de Stanislavski-methode, gebaseerd op feedback, reageren op elkaar in elke situatie. Stanislavski was een Russische regisseur die uitging van eigen emoties

en ervaringen van acteurs.

Zichzelf ontwikkelen

Ook Floris geeft ruimte voor een eigen bijdrage. Daarom wordt er ook veel geïmproviseerd, waarbij de oorspronkelijke tekst van de toneelschrijver wordt losgelaten en de gevoelens van de deelnemers en hun inlevingsvermogen in de personages een grotere rol gaan spelen. Alleen daardoor kun je volgens Floris Timman de tijger in jezelf loslaten.

De naam De Tijger staat ook voor passie en durf

Floris is erg enthousiast over zijn feedback spelbenadering: 'De feedback-benadering is geschikt voor alle niveaus en alle leeftijden, voor beginnende amateurs en voor (semi-) professionals die zich verder willen ontwikkelen en

extra ervaring willen opdoen'. De regisseur van De Tijger gaat ervan uit dat wij allemaal mensen zijn met gevoelens die over het voetlicht moeten komen: 'Juist jouw eigen emoties zijn uniek en inspirerend en iedereen heeft hier de beschikking over'. Floris vindt het als regisseur heel uitdagend om anderen te helpen zichzelf te ontwikkelen en de tijger in zichzelf te ontdekken.

Toriba en de Tijger

Onlangs is er samenwerking ontstaan met de dans-theatergroep Toriba onder leiding van To Elting, met het doel een mooie toevoeging van dans, muziek en zang aan de voorstellingen te geven. Het plan is met deze samenwerking door te gaan. Toriba betekent 'vreugde' in het Indiaans. De muziek is gebaseerd op de folklore van Latijns-Amerikaanse landen. De dansers en zangers van de groep zijn in december 2025 ook ingezet bij de opvoering van een bewerking van de Gijsbrecht van Vondel met het doel het 750-jarig jubileum van de stad luister bij te zetten. Timman nam de rol van Gijsbrecht zelf op zich.

Nieuwe leden

Timman: 'We willen allemaal een goede tijd hebben en plezier maken en we

Floris Timman als Gijsbrecht en To Elting als zijn vrouw Badeloch

willen een kwalitatief goede voorstelling neerzetten. Als je iets doet, wil je het goed doen en er met een fijn gevoel op terugkijken. Daar hebben we nieuwe leden voor nodig. Wie wil meespelen in een bewerking van De Kersentuin van Tsjechov in juni 2026? Wil je je zelf ontwikkelen in drama en als persoon? Zie onze website www.tijgertoneel.nl of stuur een bericht naar tijgertoneel@gmail.com. #

Timothy op drempel van beroemdheid

Tekst: Bert van Galen | Fotografie: Frank Schoevaart

Timothy de Graaf (56) is een van de meest opmerkelijke kunstenaars van de hoofdstad. Zijn grote droom is het realiseren van een eigen galerie. En voor die droom heeft deze artistieke doofstomme stadgenoot alles over.

De Graaf groeide de eerste jaren van zijn leven op in Melbourne (Australië). Zijn ouders kwamen er al snel achter dat het leven voor een doofstomme zoon in dit land onmogelijk zou zijn 'Er was daar voor deze groep helemaal niets. Mijn ouders besloten om met het gezin terug naar Nederland te gaan.' Daar waren wel mogelijkheden voor hem. 'Ik zat eerst op een speciale school voor kinderen die allemaal doofstom waren. Het werd een prachtige tijd. Als kind voelde ik al dat het schilderen en tekenen voor mij de belangrijkste zaken in het leven waren. En dat is zo gebleven. Ik werd toegelaten tot de kunstacademie en kreeg daar contact met andere kunstbroeders.'

Chaotische wereld

Na de opleiding was het in de praktijk moeilijk om de kost met kunst te verdienen. 'Gelukkig had ik wel een inkomen als huisschilder en was er wat geld om verf en andere spullen te kopen.' De Graaf maakt kunstwerken op maat: 'Van schilderijen en bronzen sculpturen tot behangontwerpen of iets heel anders. Wat er ook leeft in je verbeelding, het kan werkelijkheid worden. Samen brengen we een visie tot leven in een stuk dat echt met de wens van de opdrachtgever overeenkomt.' Hij maakt schilderportretten van mensen wier gezichten of lichamen opzettelijk in bloemen zijn gewikkeld, om hun ware psychologische en emotionele zelf te verbergen. 'Mijn schilderijen beelden niet de buitenkant van een persoon af, maar eerder wat erin ligt. Ze hebben vaak een grote, opvallende aanwezigheid, maar zijn tegelijkertijd verfijnd en gedetailleerd. De mensen die ik

portretteer zijn dikwijls degenen die zich eenzaam voelen in een chaotische wereld en zich hebben teruggetrokken. Maar zelfs zij hebben momenten van vreugde, die zij graag willen delen.'

Steeds bekender

Landelijke aandacht kreeg hij via een portret van Johan Cruijff. Het trok de aandacht van verschillende kunstenaars. Die waren het er roerend over eens dat dit een wel heel bijzonder portret was. Het portret van nummer 14 werd verkocht aan een niet met name genoemde kunstenaar. Sinds die tijd merkt de Graaf dat zijn werk nog meer kijkers trekt, en dan vooral via de sociale media.

'Mijn naam wordt steeds bekender. En ik ben nu ook bezig met cartoons en beelden. Terugkerend in mijn werk is het thema beweging, en dan vaak in handen – niet toevallig het instrument voor gebarentaal.' Het menselijk lichaam fascineert hem. 'Spierpartijen, maar ook blikken. Zoals de handen van Irma Sluis, de in coronatijd beroemd geworden doventolk van de persconferenties. Ze maakte het gebaar voor 'hamsteren'. Zijn grote droom is een eigen galerie. 'Er moet nog een harde strijd worden geleverd. Geld verdienen met kunst is lastig, vooral als je niet kan praten. Netwerken, de juiste mensen spreken en jezelf verkopen, al die dingen gaan niet of nauwelijks. Maar ik blijf mijn passie nastreven.' #

Meer info: www.timotydegraaf.com

Oosterpark verandert, maar blijft hetzelfde

Tekst: Carolien Gevers | Fotografie: Frank Schoevaart

Daar loopt ze weer haar ronde. Wijkagent Nienke toont Dwars wat er is veranderd in het Oosterpark maar bekent tegelijkertijd dat veel helaas nog hetzelfde is: vernielingen, dealers en junks. Wel hebben leerlingen van het Metis Montessori lyceum een dankbare klus voor haar.

Metislerlingen Maxime en Hatice interviewen de wijkagent over mentale welzijn bij de politie

We lopen naar het park en Nienke vertelt dat ze vaker dan vroeger contact heeft met de school aan de Mauritskade. Vlak voor de kerstvakantie gaf ze er nog voorlichting aan drie havoklassen. Dit keer over vuurwerk. Over wat wel en niet mocht, met welke consequenties van een strafblad, halftaak of ontzegging van een VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) bij bepaald werk in de toekomst. 'Maar ook over *snitchen*, om maar even in jongerenjargon te blijven. Ik probeer het altijd interactief te doen. Bijvoorbeeld 'Wat doe je als iemand iets verkeerd doet, waar jij niet achter staat, maar wel bij betrokken bent? Wanneer vind jij iemand een *snitcher*? Er volgt dan vaak een levendige uitwisseling. Ik vind dit een vrolijk en zinvol onderdeel van mijn werk. Je houdt de verbinding met de jeugd en zij begrijpen hopelijk meer van ons, waar we voor staan en nog belangrijker hoe ze, als ze daartoe neigen, uit het criminele circuit kunnen blijven. We gaan ze straks spreken. Kijk die lui daar bij die bomen, die lopen nu hard weg omdat ze mij gezien hebben.'

Kwaadbewust en onschuldig

Het struikgewas is enorm gesnoeid en bijna overal zijn lantaarns en camera's geplaatst. 'Dat helpt met ons speurwerk maar helaas zien de dealers ons nu ook beter. Kijk hoe het groen is afgetrapt.' Een man op een bankje spreekt wartaal. Nienke: 'Hallo meneer ..., hoe gaat het? Stopte je net iets weg dat ik niet mag zien?'. Ontkenning-. 'Ga zo maar snel naar de inloopbus. Die is net weer open.' Verderop een boze wandelaar die hardop klaagt dat die teringlijders

zoveel troep maken. Nienke blijft geduldig en wijst hem op de handhavers. Dan stuiten we op twee jonge mannen die opvallend onderzoekend bij een paar struiken staan. Nienke op ze af, om daarna hartelijk te lachen. 'Het zijn biologiestudenten die de struik aan het ontleden zijn met foto en al, echte natuurfreks. Zo zie je de een is zich kwaadbewust en deze zijn aandoenlijk onschuldig. Gelukkig is dat er ook nog in ons park. Laten we naar de inloopbus gaan.' De bus blijkt een gebruikersbus van de Regenboogstichting die met goedkeuring van de driehoek (politie, OM, burgemeester) al een paar maanden aan het 's-Gravesandplein staat.

Ben jij nou getrouwd?

Dagelijks kunnen verslaafden er tussen elf en zes uur hun dope gebruiken zodat dit buiten het zicht blijft van anderen, ze minder overlast bezorgen, humaan worden bejegend en extra aandacht krijgen. Nienke: 'Veel verslaafden uit mijn wijk komen hier dagelijks. Je mag wel even binnenkijken, ze zijn nog net niet open.' Binnen een indrukwekkend efficiënte inrichting met negen simpele stoeltjes en tafeltjes, cleane afvalbakken en een whiteboard met huisregels. Zo moet elke gebruiker na toediening zijn afval zelf verantwoord dumpen en mag iedereen hooguit één uur binnenblijven. Dit alles wordt begeleid door medewerkers van de Regenboogstichting. Het is er warm en bijna gezellig. We spreken Fabian, de trekker van dit project. Deze vertelt dat er inmiddels een vrij vaste groep is van ongeveer dertig mensen. Ze kennen iedereen bij naam. Buiten is een terrasje gemaakt waar al een aantal

mensen zijn aangeschoven. Iedereen kent Nienke. 'Ben je nou getrouwd? Je hebt een ring!' mompelt een stuttelende man. Nienke: 'Wat goed dat je dat ziet, dat klopt!' 'Alleen ben ik niet uitgenodigd', grapt hij. Dit tekent de vreedzame sfeer die hier vaak heerst. 'Maar vergis je niet, helaas zijn er ook soms vervelende uitwassen en daarom ben ik blij met Nienke,' reageert Fabian.

Het is warm en bijna gezellig in de gebruikersbus

Kort lijntje

Sinds de bus er staat zijn veel verslaafden rustiger. Wel klagen enkele bewoners van het 's-Gravesandplein over meer insluipers, slapers in portieken en soms 's avonds geluidsoverlast met geruzie. Fabian: 'Ook overdag hebben wij soms mensen hier die toch agressief worden, bijvoorbeeld als ze moeten wachten en dan fysiek worden... Laatst belde ik 112 maar die vonden het geen crisis. Wat moet ik dan doen? Jou, Nienke, kan ik altijd bellen maar je had geen dienst. Kan jij niet eens bespreken of we een korter lijntje met jullie kunnen krijgen en altijd rechtstreeks iemand kunnen bellen en niet dat algemene nummer? Nienke belooft dit intern aan te kaarten. 'Maar bel wel 112 als er mensen met een mes of zo rondlopen.' Inmiddels loopt een voor iedereen bekende excentriek uitzierende vrouw

stampvoetend op Nienke af: 'Ik ben zo boos, vannacht hebben de handhavers alle spullen van die dakloze man meegenomen, die daar altijd bij het Muiderpoortstation rondbanjert. Ik had hem net een warme deken gebracht en een nieuwe rugzak gegeven met eten erin. Hij doet geen hond kwaad en is niet verslaafd.' Nienke kent hem wel en is geschokt. 'Dat kan absoluut niet, maar ik denk dat dat geen handhavers waren want die werken niet 's nachts.' De vrouw toont een foto van hen. Nienke belooft het uit te zoeken. 'Never a dull moment hier hè,' (knipogje naar Dwars). Verderop niemand thuis als we aanbellen bij iemand die een melding over een insluiper had gedaan. Nienke: 'Ik bel ze straks weer.'

Pandverbod

In de Andreas Bonnstraat toont Nienke een portiek. Hier woont al jaren een hoogbejaarde vrouw, die tegenwoordig 's avonds niet meer haar huis in durft door daklozen die hier liggen. 'Gelukkig komt de eigenaar van het café op de hoek haar dan te hulp.' Het chique hotel Pillows aan de Mauritskade ervaart hetzelfde. Binnen vertelt de manager dat een sneue vrouw met rolstoel telkens voor overlast zorgt en naar binnenglijpt. Nienke: 'Oh... mevrouw S... Ik zal jullie straks een mail sturen. Jullie kunnen haar met steun van de politie een pandverbod uitreiken. Zie dat niet alleen als straf voor haar. Het geeft haar misschien juist een duwtje om toch gebruik te maken van de hulpinstantie waar ze client bij is. Ik denk dat ik weet waar ze nu ligt. We gaan erheen.' En... verderop ligt ze, diep weggedoken in haar slaapzak. Nienke aait haar en maant haar naar haar eigen hulpopvang te gaan en niet meer bij Pillows te komen.

Altijd aan staan

Het interview van Nienke met de Metis leerlingen gaat over het mentale welzijn van de politie. Nienke: 'Goed onderwerp voor jullie profielwerkstuk zeg! Wat mijn zwaarste incident was? Vorig jaar nog een reanimatie in het park van een man die neerviel.... Maar ook een tragisch ongeluk in West waar een man onder een bus raakte en ik enkel zijn arm nog zag uitsteken. Ja, dan heb je thuis wel een korter lontje en word je er mee wakker. Wel hebben we tegenwoordig meer nazorg via ons Team Collegiale Ondersteuning. Maar we moeten als collega's, nog meer dan we doen, goed op elkaar letten. Gelukkig krijgen we tegenwoordig signaleringsgesprekken met psychologen.' Raakt ze soms niet uitgeput van het alsmat 'aanstaan'? Nienke: 'Nee ons vak is vaak ook dankbaar, en kijk jullie nu, dat vind ik zo mooi!' #

Warm welkom voor nabestaanden

Tekst: **Carla van der Elst** | Fotografie: **Edwin Butter**

Het Nabestaandencafé van De Nieuwe Ooster opent de laatste zondag van elke maand haar deuren. Het café op het voorplein van de begraafplaats biedt een warm welkom en een luisterend oor aan mensen die een naaste moeten missen. Het Nabestaandencafé is één van de vier gastvrije momenten van de gemeentelijke Nieuwe Ooster. De toegang is al 15 jaar gratis.

‘We wilden een lieve en gezellige Amsterdamse plek maken, met ruimte voor verdriet maar ook humor en saamhorigheid. We wisten dat er behoefte was aan een plek om ervaringen uit te wisselen en emoties te delen. En zo begon het Nabestaandencafé’, zegt Mischa Smeding. Zij werkt sinds 1994 op de begraafplaats en nam in 2010 als bedrijfsleider van café Roosenburgh het initiatief voor de bijeenkomsten. ‘Mariëk van Diem en Jeanine Okkerse zijn het gouden team van dit café en hebben de afgelopen 15 jaar geen zondag gemist. Ze ontvangen maandelijks tussen de 10 en 25 gasten, jong en oud, uit Amsterdam en ver daarbuiten. Het maakt niet uit of het verlies kort of lang geleden is, iedereen is welkom.’

Nieuw perspectief

Als iedereen binnen is en een kopje koffie of thee voor zich heeft openen Mariëk en Jeanine met het thema van de maand, bijvoorbeeld: Wat doet rouw met je lichaam? of Hoe ga je om met clichés? Door in kleine groepjes te praten, komen mensen soms tot nieuwe inzichten. Door de verhalen van andere nabestaanden ontstaat een nieuw perspectief en meer ruimte om verder te gaan. Soms wordt een gastspreker uitgenodigd, een auteur of dichter en zo nu en dan is er muziek.

Mischa Smeding: ‘Het Nabestaandencafé is een lieve en gezellige Amsterdamse plek’

Lotgenotencontact

Na het overlijden van een naaste is rouw een natuurlijk, menselijk proces. Het kan gepaard gaan met gevoelens van verdriet, boosheid, angst, verlangen, het vermijden of juist koesteren van spulletjes van de overledene, ver-

moeidheid en concentratieproblemen. Na verloop van tijd veranderen deze gevoelens meestal van kleur en vaak verzachten ze uiteindelijk. Wanneer nabestaanden te maken hebben met complexe rouw wordt hun dagelijkse leven, zorgen voor zichzelf en anderen,

werk of huishouden ernstig en voor lange tijd belemmerd. Mensen met deze vorm van rouw worden door de begeleiders doorverwezen naar gespecialiseerde hulpverlening. Het nabestaandencafé is een vorm van lotgenotencontact en uitwisseling onder begeleiding.

Gevoelens van rouw veranderen vaak van kleur

Reünie

In de loop van 2026 vindt een reünie plaats voor alle nabestaanden die het café de afgelopen 15 jaar een korte of langere periode hebben bezocht. Zij ontvangen hiervoor een persoonlijke uitnodiging. Bent u één van die nabestaanden en bent u verhuisd van woonadres of heeft u een nieuw mailadres? Laat het even weten.

Het Nabestaandencafé is elke laatste zondag van de maand van 11.00 tot 13.00 uur in de Tuinzaal van café Roosenburgh, rechts na de hoofdingang van de begraafplaats aan de Kruislaan 126. Iedereen is welkom binnen te lopen. Consumpties zijn voor eigen rekening. Wie zich aanmeldt via m.smeding@amsterdam.nl ontvangt het programma. #

Meer weten over de gastvrije momenten van de begraafplaats? www.denieuweooster.nl

Diner voor burenen met of zonder dak

Tekst en fotografie: **Carolien Gevers**

Het werd een avond vol klank en kleur op 19 januari in de Muiderkerk. Buurtbewoners, met of zonder dak of thuis, en bezoekers van het Oosterpark ontmoetten elkaar onder het genot van soep, muziek en verhalen. De bijeenkomst, georganiseerd door Schrijvers van de Toekomst en De Regenbooggroep werd een uniek samenzijn.

Het idee van een gezamenlijke avond werd mede geboren door de komst van ‘de Dwaalgast’ achter het park. Deze inloopbus van de Regenboog, die uitkomst biedt voor gebruikers die er op een veilige manier hun dope kunnen gebruiken, wekt ook irritatie – zacht uitgedrukt – bij sommige wandelaars en buurtbewoners. Hoe mooi zou het zijn als mensen uit beide bubbels elkaar eens bereiken?

Soep verbindt

Binnen wordt iedereen warm onthaald met soep en broodjes. De kerk is omgetoverd in een open ruimte met tafels en stoelen. Erachter op de vloer een plattegrondtekening van het Oosterpark en uitzicht op fraaie wandkleden met een open podium voor sprekers, theatermakers en muzikanten.

Langzaam aan druppelen ongeveer zestig mensen binnen. De een aarzelend of schuifelend, de ander met bravoure. Daklozen, studenten, ouderen, kerkgangers, politie, kunstenaars, iedereen lijkt vertegenwoordigd. Overal ontstaan gesprekken, vrolijke en serieuze. Telefoonnummers worden uitgewisseld. Af en aan begeleiding door live muzikanten.

Gekakel, gelach en verbinding

Even een praatje

Liefs uit Oost

Als de magen zijn gevuld, draagt oud buurtgenoot en schrijver Ineke Riem een gedicht voor over het Oosterpark. ‘Liefs uit Oost’ blijkt een ode aan de diversiteit van haar bezoekers. Iedereen is muisstil. Maar dat duurt niet lang als even later een speelse activiteit met foto’s van elementen uit het Oosterpark wordt aangeboden door de Schrijvers van de Toekomst. Iedereen

moet uitvinden wat zijn foto voorstelt en een maatje of groepje zoeken met een soortgelijk beeld. Overal gekakel, gelach en verbinding. Tot de ontboezemingen komen.

Tolerante vogels

Een jonge vrouw vertelt hoe zij op het mooie marmeren bankje haar relatie verbrak, nadat ze daar samen de dag ervoor een dode reiger hadden gevonden en gefotografeerd. Een oudere vrouw vertelt ontroerd over de tolerantie van de groep zeer uiteenlopende vogels rondom de Wingerds. De dakloze dichter Hilmano houdt een lofzang op Amsterdam. Tot daarna het daklozenkoor de ‘Straatklinkers’ (van de Protestantse Diaconie) aanstekelijk

Bankje waar het fout ging

staat te zingen. Als dan ook nog live band Duegro Music inzet, kan er gedanst. Daklozen, kerkgangers, politie, kunstenaars, studenten, oud, jong, zwart en wit, zijn de grenzen overgegaan en dansen samen tot het einde. #

Koor De Straatklinkers in actie

Dynamo samen in de buurt

Dynamo is er voor alle Amsterdammers. Of je nu op zoek bent naar hulp, iets leuks wilt doen of organiseren of je wilt inzetten voor je mede Amsterdamer, je kan bij Dynamo terecht.

www.dynamo-amsterdam.nl
www.dynamojong.nl
info@dynamo-amsterdam.nl
 telefoon 020 46 09 300

Hulp nodig?

Amsterdammers (18+) met hulpvragen over geld, meedoen, zorg, wonen, gezondheid, werk en/of veiligheid kunnen terecht bij het Buurtteam Amsterdam.

www.buurtteamamsterdam.nl
info@buurtteamamsterdamoost.nl
 telefoon 020 46 20 300

Dynamokind

Bij Dynamo zijn alle kinderen welkom bij de spelinloop (0-2,5), voorschool (2-4), kinderdagverblijf (0-4) en Talententent (4-12). Veilige en vertrouwde plekken in de buurt waar kinderen spelend leren en samen plezier maken. Kinderen krijgen de ruimte om zichzelf te zijn, nieuwe talenten te ontdekken en stap voor stap de wereld om zich heen te verkennen.

www.dynamokind.nl
peuters@dynamo-amsterdam.nl
 telefoon 020 46 20 333

Samen maken we van voorlezen een dagelijks plezier

Van 21 januari tot en met 1 februari 2026 waren de Nationale Voorleesdagen. Op alle Dynamo-voorscholen hebben we hier extra aandacht aan besteed. Op de voorscholen zijn we de hele dag bezig met taal, vanaf het moment dat de kinderen binnenkomen totdat ze naar huis gaan. We stimuleren de taalontwikkeling door te praten, samen te zingen en voor te lezen.

Dit jaar stond het prentenboek Kleine Aap van Mies van Hout centraal. Alle Dynamo-voorscholen ontvingen dit voorleesboek en lazen het samen met de kinderen. Daarnaast nodigden we ouders uit om ook thuis extra voor te lezen. Leuk om te weten: het Prentenboek van het Jaar was tijdens de Voorleesdagen bij de

bibliotheek gratis verkrijgbaar in meerdere talen, waaronder Pools, Turks, Arabisch en Oekraïens. Deze vertalingen konden worden gebruikt naast het prentenboek Kleine Aap, om het verhaal ook meertalig voor te lezen.

Onze voorscholen zijn gevestigd in basisscholen en werken

nauw samen met de schoolteams. Zo zorgen we samen voor een warme, vertrouwde start en een goede voorbereiding op groep 1. Nieuwsgierig naar een Dynamo voorschool voor peuters van 2 tot 4 jaar? #

Lees meer of vraag een rondleiding aan via www.dynamokind.nl

foto: Marjke Kuiper

Meditatie 'De kunst van innerlijke ruimte'

Buurtbewoner Koeuzi begeleidt de meditatie-activiteit 'De kunst van innerlijke ruimte' in het Oosterparkhuis.

Via het Buurtteam Amsterdam Oost komt Koeuzi terecht bij

het Oosterparkhuis om te netwerken in de buurt. "De hulp van het buurtteam waardeer ik enorm. In het Oosterparkhuis ontmoet ik verschillende bewoners en raakte ik in gesprek met opbouwwerker Britt. Ik vertelde haar over mijn spiritualiteit en mijn idee om dit te delen met buurtbewoners," vertelt Koeuzi enthousiast. Hij vervolgt: "Sinds kort begeleid ik de meditatie-activiteit 'De kunst van innerlijke ruimte'. Belangrijk is om de rust in lichaam en geest toe te staan. Vanuit daar onderzoeken we onze waarneming. We ontdekken de schatten

achter onze geest en onze identificaties met gevoelens, gedachten, overtuigingen en daden. We proberen diepe vragen te beantwoorden, zoals 'Wie ben ik?'"

Ben je nieuwsgierig naar de diepere lagen van jouw innerlijke ruimte? Kom dan naar de meditatie-activiteit van Koeuzi op maandag van 10.00-11.30 uur in het Oosterparkhuis. De lessen zijn geschikt voor zowel beginners als gevorderden en toegankelijk voor iedereen. #

www.dynamo-amsterdam.nl/locatie/oosterparkhuis

Fietsgroep Doortrappen

Vier jaar geleden trok de Dynamovacature van vrijwillige fietsgids voor Doortrappen de aandacht van Anita. "Als fietsgids begeleid ik een fietsgroep, stippel verrassende fietsroutes uit en kom in contact met verschillende fietsliefhebbers die graag op pad gaan."

Wekelijks op de trappers neemt fietsgids Anita buurtbewoners uit Oost mee op een leuke fietstocht in Amsterdam en omgeving. "De routes die ik uitstippel liggen buiten Amsterdam in verband met de drukte in de stad zelf. Prachtige natuur, leuke dorpen en natuurlijk de beste plekken voor een pauze," vertelt Anita met een lach. E-bike, racefiets of normale fiets? De fietsgroep is geen professionele club, maar bestaat uit verschillende fiets- en beweegliefhebbers. Iedereen kan aansluiten. Veiligheid staat bij Anita sowieso voorop. "Om te starten als fietsgids moest ik mijn EHBO-diploma halen. Ik heb dan ook altijd een verbandtrommel bij me voor het geval dat. Daarnaast dragen de heksenluiser Charlie – inmiddels 87 jaar! – en ik een geel veiligheidshesje. Het is belangrijk om goed zichtbaar te zijn."

Ben je benieuwd naar de mooie fietsroutes van Anita in en rond Amsterdam? Vind je het leuk om te fietsen, maar ga je liever niet alleen op pad? Sluit je dan aan bij de fietsgroep! Er is plek voor iedereen. #

Iedere vrijdag van 13.30-16.00 uur vanaf Oosterparkhuis (Derde Oosterparkstraat 159). Aanmelden: a.battem@ziggo.nl

W in de Wijk maakt Amsterdam inclusiever

Samen werken aan wijken waar iedereen welkom is

Tien jaar geleden ontstond in Amsterdam Zuid een initiatief om buurten inclusiever te maken voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Dit idee groeide uit tot W in de Wijk, een aanpak waarbij ggz-instellingen, welzijnsorganisaties, ervaringsdeskundigen en de gemeente samenwerken aan wijken waar iedereen zich welkom voelt.

Wat klein begon, is uitgegroeid tot een impactvolle verandering: W in de Wijk is nu actief in bijna heel Amsterdam. Samen zorgen we voor warme, veilige plekken in de buurt waar iedereen zich thuis voelt. W in de Wijk is niet een standaard aanpak, maar een in-

novatie op het gebied van zorg en welzijn. Het laat zien hoe je door een meer inclusieve sociale basis, maatschappelijk herstel kunt bevorderen en de ggz ontlasten. In totaal zijn er 24 ED-plaatsen en de inzet van ervaringsdeskundigen die goed luisteren en begrip tonen

foto: De Amsterdamse Mediafabriek

werkt voor de bewoners. Rond de 3.000 professionals en

vrijwilligers zijn goed voorbereid en ook medewerkers van organisaties zoals de politie en woningcorporaties hebben meer kennis. Dankzij de aanpak versterken bewoners hun mentale gezondheid, voorkomen we isolement en creëren we buurten waar iedereen zich welkom voelt. Zo maken we samen een stad waarin zorg niet achter gesloten deuren blijft, maar onderdeel is van de buurt. #

Meer weten? www.w-indewijk.nl

Team OOST

Nieuwe huurregels in 2026

Zoals elk jaar zijn er ook in 2026 weer meerdere veranderingen in wet- en regelgeving voor huurders. Hieronder de belangrijkste wijzigingen op een rij.

Middenhuur

Waar je voorheen alleen sociale huur en vrije sector had, is er op 1-7-2024 een nieuwe categorie ingevoerd: de middenhuur. Deze woningen hebben bij aanvang huur in 2026 een kale huurprijs tussen € 932,93 en € 1228,07. Net als bij sociale huur is ook bij middenhuur de huurprijs beschermd door het puntenaantal dat de woning waard is. € 1228,07 komt overeen met 187 punten. Middenhuurwoningen hebben dus tussen de 144 en 186 punten.

Vrije sector

De grens van € 1.228,07 wordt ook wel 'liberalisatiegrens' genoemd. Heeft de woning een kale huurprijs die hierboven zit, dan valt de woning in de vrije sector. De verhuurder is verplicht om bij het huurcontract een puntentelling mee te leveren.

Maar let op: als de puntentelling dicht op de 186 uitkomt is het raadzaam om zelf de puntentelling te checken. Kom je uit op 186 of lager, neem dan even contact op met !WOON. Is het punten-

aantal inderdaad lager dan kunnen we begeleiden bij een huurcommissiezaak voor huurverlaging.

Huurtoeslag

Een belangrijke wijziging betreft in 2026 de huurtoeslag. Per 1 januari kan ook voor woningen die in de middenhuur of vrije sector vallen huurtoeslag aangevraagd worden, uiteraard als aan de overige voorwaarden voldaan wordt. De huurtoeslag wordt berekend over een bedrag van max. € 932,93. De 'subsidiabele servicekosten' vervallen wel. Voor huurders van een appartement die specifiek deze servicekosten hebben betekent dit dat zij minder toeslag krijgen. Zoals elk jaar gaan ook gaan de inkomens- en vermogensgrenzen voor huurtoeslag omhoog. Kijk hiervoor op www.belastingdienst.nl/toeslagen.

Huurverhoging

De huurverhoging bedraagt in 2026:

- sociale huur: max. 4,1%. Bij sociale huurders met een hoger inkomen is er een inkomensafhankelijke huurverhoging mogelijk van 50 of 100 euro. Die

komt dan in plaats van de huurverhoging van 4,1%.

- middenhuur: max. 6,1%
- vrije sector: max 4,4%

Uitzondering: staat er een lager huurverhogingspercentage in het huurcontract? Dan geldt dát percentage als het maximum.

De huurverhoging wordt, in elk geval door corporaties, automatisch doorgegeven aan de belastingdienst. Het kan echter geen kwaad eens in de zoveel tijd bij de belastingdienst te checken of alle gegevens nog goed in het systeem staan en u geen geld misloopt, of het risico loopt geld terug te moeten betalen omdat u juist teveel ontvangt. #

Vragen?

Als u vragen heeft over deze of andere regelingen of behoefte heeft aan ondersteuning of advies, neem dan contact op met !WOON.

Wij zijn te bereiken via 020 523 01 50 of oost@wooninfo.nl.

Ook hebben wij wekelijks inloopspreekuur aan de 2e Boerhaavestraat 46, elke woensdag tussen 9.00 en 12.00 uur

Uw Amsterdamse makelaar met kennis van zaken en al meer dan 20 jaar een betrouwbare specialist in het hart van Oost-Watergraafsmeer!

UW BUURTMAKELAAR!

DE HEREN VAN SNOEK
MAKELAARDIJ

VBO **MAKELAAR**

020 46 30 100

deherenvansnoek.nl ▲ Linnaeuskade 6 ▲ 1098 BC Amsterdam

Ekodis
Natuurvoeding

UW BIOLOGISCHE
BUURTSUPER IN OOST!
BEUKENPLEIN 73

SINDS 1983
WWW.EKODIS.NL

**UITVAARTCENTRUM
ELDERS**

persoonlijke uitvaartverzorging

kleinschalig rouwcentrum
tegenover De Nieuwe Ooster

dag en nacht
020 6252201
info@davidelders.nl
www.davidelders.nl

kruislaan 235 amsterdam

START

als vrijwilliger

1.001 leuke en zinvolle mogelijkheden bij VCA

Afspraak maken?
Bel/app Mona
06 - 383 263 17

vca.nu

Vrijwilligers Centrale
Amsterdam

'de no-nonsense makelaar van Amsterdam Oost'

JANSEN SMIT

makelaars taxateurs

✘ AANKOOP
✘ VERKOOP
✘ TAXATIES

020 - 261 91 66 info@jansensmit.nl www.jansensmit.nl

Dwars door het recht

Het Juridisch Spreekuur van de Hogeschool van Amsterdam behandelt actualiteiten die met het recht te maken hebben.

Gratis hulp op Belastingdagen

Elke Amsterdamer die moeite heeft met belastingaangifte kan in maart en april terecht bij de Belastingdagen op een van de OBA-locaties in Amsterdam. De medewerkers van HJS helpen u graag en gratis bij het invullen van de aangifte. Het enige dat hiervoor nodig is, is een afspraak te maken via www.oba.nl/belastingdagen. Dat is vanaf februari al mogelijk.

Is belastingaangifte belangrijk? Het is misschien niet het meest spannende klusje, maar belastingaangifte doen kan wél het verschil maken. Vaak krijg je geld terug waar je recht op hebt, bijvoorbeeld door zorgkosten, studiekosten, hypotheekrente of heffingskortingen. Doe je niets, dan mis je dat bedrag.

Verplicht

Het is ook verplicht: wie een uitnodiging van de Belastingdienst krijgt, moet aangifte doen. Anders riskeer je een boete, of maakt de Belastingdienst zelf een berekening en die valt vaak minder gunstig uit. Bovendien bepaalt je aangifte ook je recht op toeslagen en gemeentelijke regelingen en geeft het overzicht: je weet precies waar je aan toe bent, zonder verrassingen achteraf.

OBA Belastingdagen

De Belastingdagen worden georganiseerd door de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) in samenwerking met onder andere HJS: studenten en vrijwilligers bieden ondersteuning op verschillende OBA-locaties in de stad. Daarmee sluiten de Belastingdagen goed aan bij de rol van de OBA als

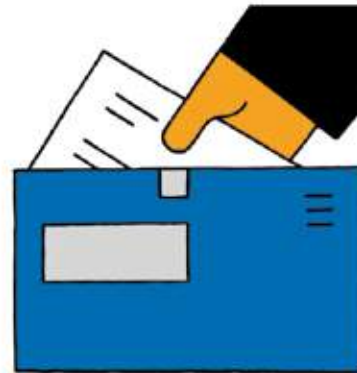
plek voor informatie, ontwikkeling en ondersteuning voor iedereen.

Hoe werkt het?

Wie een afspraak maakt, gaat op de toegekende dag en het tijdstip naar de uitgekozen OBA-locatie. Een medewerker controleert de gegevens en helpt je bij het invullen van de aangifte. Deelname is gratis en je hoeft geen lid te zijn van de OBA. Vooraf is het handig om de checklist te bekijken, zodat je de juiste documenten meeneemt, zoals je DigiD en jaaropgave.

Wanneer kunnen we je niet helpen?

Wanneer je ZZP'er bent, een koophuis hebt of gescheiden bent, erfbelasting moet aangeven, deels in het buitenland hebt gewoond in 2024 en daar belasting moet betalen, een vermogen hebt boven de € 57.000, de aangifte voor iemand anders wil doen, of een machtigingscode van een vakbond of instantie gebruikt, kunnen we je helaas niet helpen. Check dus goed of je situatie binnen deze regels past, zodat teleurstellingen worden voorkomen.

Wat neem je mee?

Voordat je naar de Belastingdagen komt, is het belangrijk om de checklist op www.oba.nl/belastingaangifte te bekijken. Hier staat precies welke documenten er nodig zijn, zoals je DigiD en jaaropgave. Neem alles mee wat op de lijst staat, want zonder de juiste spullen kun je niet geholpen worden.

Wanneer en waar?

De Belastingdagen vinden plaats in maart en april. Aanmelden is mogelijk vanaf februari. Elke Belastingdag duurt van 10.00 tot 17.00 uur en wordt georganiseerd bij verschillende OBA-vestigingen, waaronder Linnaeus en Javaplein. #

Buurtcampus Oost in de OBA

Linnaeusstraat 44. HJS-Spreekuur. elke woensdag van 9.30 tot 12.30 uur. e-mail: hello@buurtcampusoo.nl.

Hoofdlocatie HJS

Wibautstraat 5a, 2e etage (02A08). maandag t/m donderdag van 9.00 tot 17.00 uur. telefoon: 06 211 588 82, e-mail: hjs@hva.nl, instagram: @hva_hjs, facebook: hvahjs, twitter (X): hva_hjs, LinkedIn: hjs-het-juridisch-spreekuur, website: www.hva.nl/hjs

Wat is je mooiste herinnering aan Johan Cruijff?

Welke passeerbeweging van Johan Cruijff, die 24 maart tien jaar geleden overleed, staat op het netvlies gebrand? Welke uitspraak van hem schiet je geregeld te binnen? Misschien heb je bij Johan in de klas gezeten of bezocht hij als klant de winkel van je ouders. Of hing je 3 juni 1971, daags nadat Ajax de eerste Europa Cup had gewonnen, op de Middenweg uit het raam toen de Ajacieden in open auto's van stadion De Meer naar het Leidseplein reden om te worden gehuldigd. Cruijff zat in de tweede auto. Beschrijf je mooiste herinnering aan Nederlands beste

voetballer allertijden in maximaal 150 woorden. De meest aansprekende inzendingen worden afgedrukt in Dwars 255 die 19 maart verschijnt. Insturen uiterlijk 16 februari naar dwarsskrant@gmail.com. #

Ode aan de Nacht

Het Ensemble Vocaal Amsterdam (EVA) zingt een Ode aan de Nacht onder leiding van Joke Geraerts. Op het programma staan werken van onder andere Olga Gjeilo, Eric Whitacre, Ludovico Einaudi en Froukje Verhagen. Met medewerking van Sara Corbey (sopraan), Roy van Vugt (tenor), Gerrie Meijers (piano) en het EVA Strijksextet.

Plaats en tijd: Op zaterdag 14 februari om 16.00 in kerk De Bron, Hugo de Vrieslaan 2. (open generale)

Entree: 10 euro, stadspas 2 euro, onder 16 jaar entree 5 euro.

Latere uitvoeringen op 15 februari om 16.00 in de Van Houtenkerk in Weesp en op 21 februari om 20.00 in de Oranjekerk, Amsterdam. #

Info en tickets: www.stichtingoorwurm.nl

Picasso 7.0

Zeven deelnemers van Creatief Atelier maakten samen een versie van Picasso's 'Buste de Femme au Chapeau' (1962).

Twaalf verschillende tegels voegen zich tot een geheel. Picasso werkte zo vaker bij vrouwenportretten, met zichtbare breuklijnen.

Tussen 4 februari en 14 maart te zien in een etalageraam van OBA Linnaeus. #

Meer info: www.buurtatelierkoch.nl/galerij#creatief-atelier

Gespreksgroep ouderen

Wij Ouder Wijzer begint op vrijdag 6 maart een nieuwe gespreksgroep voor mensen van 55 jaar en ouder in de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) Linnaeus, Linnaeusstraat 44.

De gespreksonderwerpen worden aangedragen door de deelnemers zelf. We gaan uit van hun levenservaring en kennis. Wat wil je in de komende jaren doen dat persoonlijk voor jou belangrijk is, en/of je bezighoudt? Wat vind je leuk aan ouder worden? Wat vind je niet leuk? Wat wil je onderzoeken in gesprekken met andere ouderen? Wat kun je opsteken van andere ouderen? We onderzoeken samen antwoorden op dit soort vragen, en wat je zelf verder wilt voorstellen om te bespreken. Dit kan met een kopje koffie of thee, en misschien wat te knabbelen.

We komen eens in de veertien dagen in een reeks van totaal acht keer bijeen, van 10.30 tot 13.00 uur in de OBA Linnaeus. #

Aanmelden op www.wijouderwijzer.nl, via infowijouderwijzer@gmail.com of bellen met Maarten van Ginkel, 06 119 036 22

#Dwars - Iggertjes

De gratis advertentierubriek van Dwars door de buurt.

Deze rubriek is bedoeld als service voor onze lezers. U kunt als particulier of stichting een gratis advertentie, oproep of mededeling plaatsen. Er worden geen commerciële boodschappen geplaatst. Uw informatie moet voor de deadline bij ons binnen zijn en mag hooguit uit 200 tekens bestaan.

Zie het colofon elders in deze krant voor deadline en mailadres.

Bakfiets te huur

Ouderwetse bakfiets in prima staat, met grote laadbak (170 x 85 cm). Ideaal voor klein transport in Oost. Te huur voor 25 euro per dag. Bel John 06 573 079 81.

Bezorger gezocht

Een keer in de twee maanden #DWARS bezorgen tegen betaling? Bel Albert Bronk 06 266 220 73.

Spaans dorpshuis te huur

Ons authentieke Spaanse huis in het dorpje Polop is 10 km van de kust en vlakbij bergen waar je heerlijk kunt wandelen over oude boerenpaden. Schappelijke huur. Bel Wim 06 461 522 81.

#DWARNS

voor de jeugd

Door Ron de Zeeuw en Connie Dekker, lees ook www.dierenkrant.nl

Ongezien aanwezig

Sporen in het donker

Van een 17de-eeuwse tekening tot nu: dezelfde dieren leven aan onze stadsranden

Als Amsterdam gaat slapen, komt de rand van de stad tot leven.

Het is nacht in de Diemer Vijfhoek. Amsterdam slaapt. Maar hier, aan de rand van de stad, wordt het juist druk. Niet met lawaai, wél met beweging. Een schaduw glijdt het water in. Iets knaagt aan een tak.

Morgenochtend zie je het bewijs. Een afgeknabbelde stam. Sporen die naar het water leiden. Een geheimzinnig balletje onder een boom. Maar het dier zelf? Weg. Alsof het nooit heeft bestaan.

Wat zijn de tekens van leven van drie van de schuwste dieren aan de stadsrand?

Otter, tekening, Gerard ter Borch, 1612, collectie Rijksmuseum

Zoekplaatje, randsuilen in een boom, foto Gertjan van Noord, CC Flickr

Bevers

Beverburcht aan de IJssel, JanB46, commons.wikimedia.org

Bevers: een huis met een onderwaterdeur, en boomtakken met potloodpunten.

Kijk naar die tak. Hij is niet afgebroken. Hij is afgeknagd. Schuin. Alsof iemand een potlood heeft geslepen. Wie doet zo iets?

In januari 2023 werd aan de oostrand van Amsterdam, in de Diemer Vijfhoek, voor het eerst een bever gefilmd. Met een wildcamera. Want overdag? Zie je hem niet.

Bevers zijn echte ingenieurs. Hun slimste truc: de ingang van hun huis ligt onder water. Zo glippen ze naar binnen zonder dat iemand het ziet.

Maar hun werk ligt open en bloot. Verslepte stammen. Een oever die er gisteren nog anders uitzag. Je hoeft de bever niet te zien om te weten: hier woont er één.

Otters

Pootafdruk otter, commons.wikimedia.

Randsuilen

Braakballen ransuil, commons.wikimedia.org

Waarom juist hier?

Gewelsteen, Alkmaar, foto van Reinier Sierag, 2010

Otters: het huis in de oever, en de handtekening op een steen.

Otters zijn superschuw. Nachtdieren. Je ziet ze bijna nooit. Maar in 2024 gebeurde er iets bijzonders.

Stadsecoloog Koen Wonders hurkt onder een fietsbrug richting IJburg. Hij wijst. Daar, op een steen: otterspriet. Typische otterpoep. Met visresten erin. Het bewijs gaat in een potje. Voor DNA-onderzoek. Een otter! In Amsterdam!

Maar waar woont zo'n dier? In de oever. Hun schuilplaats heet een holt: een verborgen hol onder wortels of in een oeversand.

Otters waren bijna weg. Maar ze komen terug. Elke nieuwe pootafdruk is goed nieuws.

Randsuilen: ongezien in een boom, de beste verstoptkampioenen.

Randsuilen zijn meesters in verdwijnen. In de winter doen ze iets bijzonders: ze gaan samen slapen. Overdag. Op een vaste plek. Soms met z'n vieren, vijven. Dicht tegen een stam aan. Roerloos. Alsof ze bij de boom horen.

Je loopt erlangs. Je kijkt omhoog. Je ziet niets.

Maar kijk eens naar beneden. Zie je die kleine balletjes onder de boom? Braakballen. De ransuil braakt ze uit na een nacht jagen. In het Flevopark verzamelen onderzoekers ze zelfs, om te kijken wat de uilen eten.

Die balletjes verraden: boven je hoofd heeft een jager gerust.

De Diemer Vijfhoek is veilig voor schuwe dieren.

Omgevallen bomen. Struiken. Bramen. Water en riet. Overall schuilplaatsen. Smalle gangetjes waar dieren ongestoord langs kunnen glippen. Voor schuwe dieren is dat een veilig gebied. Niemand kijkt. Niemand verstoort.

En wist je dat otters hier al eeuwen thuishoren? Gerard ter Borch tekende al een otter met een visje in zijn bek in 1612. In Alkmaar hangt een gewelsteen van "DE OTTER" uit 1714.

Overdag vind je hun sporen. Misschien ben je er al vaak langs gelopen zonder het te weten. Vanaf nu kijk je anders. Je kunt nu de tekens lezen die dieren achterlaten. Alsof er vanuit de berm tegen je wordt gefluisterd: hier was ik. Hier ben ik gepasseerd.

Boeh...

